

Van Jeugdzorg naar Master of Science

Een Systematische Literatuurstudie naar de Ondersteuning van Jongeren met
een Jeugdzorgachtergrond in het Hoger Onderwijs

Student: L. J. Kremer (s4883527)

Begeleider en eerste beoordelaar: L. Wieldraaijer-Vincent (Ma.)

Tweede beoordelaar: Dr. K.J. Wardenaar

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

Juni 2024

Aantal woorden: 7923

Abstract

Young people with a foster care background generally have less favorable educational outcomes than their peers without this background. When they begin higher education, they often face various challenges across different life domains, and solutions focused on a single aspect are often insufficient. The aim of this systematic literature review was to identify hindering factors and effective retention strategies for youth with a foster care background in higher education. Employing Réndon's (2006) Student Success Model, special attention was paid to the role of educational institutions in supporting these young people. Literature was sourced through the databases ERIC and PsychInfo, resulting in the inclusion of 19 studies. It can be concluded that challenges and solutions in higher education extend beyond the individual student and that retention strategies can make an actual impact for students with a foster care background. However, existing literature remains largely in an exploratory stage, highlighting the need for more research attention on the role of education institutions in supporting this student population.

Inleiding

Jongeren met een achtergrond in de pleegzorg en residentiële zorg doen het over het algemeen minder goed in het hoger onderwijs dan hun leeftijdsgenoten zonder deze achtergrond (Sebba et al., 2015; Harrison, 2020; Day et al., 2011). De precieze statistieken omtrent dit fenomeen verschillen, maar geven wel een eenduidig beeld: naar schatting heeft meer dan 80% van de jongeren met een jeugdzorgachtergrond wel de wens om deel te nemen aan het hoger onderwijs, maar meldt 20% zich daadwerkelijk aan, en behaalt uiteindelijk slechts 3 tot 10.8% een diploma (tegenover 35% in de algemene populatie) (Day et al., 2011; Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022).

Om te begrijpen wat er ten grondslag ligt aan deze minder gunstige onderwijsuitkomsten is het relevant deze populatie te omschrijven. Doorgaans gaat het om jongeren die voorgaand aan hun uithuisplaatsing problemen ervaren op uiteenlopende gebieden. Ze hadden bijvoorbeeld last van emotionele- en/of gedragsproblemen of kwamen uit een complexe thuissituatie, waar soms sprake was van kindermishandeling of andere opvoedingsproblemen (Briggs, 2012). Deze beladen voorgeschiedenis impliceert al geen ideale basis voor academisch succes, maar ook na hun uithuisplaatsing verdwijnen de problemen niet noodzakelijk; soms zetten deze zich enkel in een andere gedaante voort. Veel van deze jongeren hebben binnen de jeugdzorg bijvoorbeeld vaak moeten wisselen van woonplek, resulterend in gemiddeld vier schoolwisselingen, met kennishiaten en niet behaalde diploma's tot gevolg (Courtney, 2009; Rosenberg, 2018; Pecora et al., 2013). Daarnaast maken zij vaak vele wisselingen van hulpverleners en pleegouders mee, wat leidt tot een gebrek aan academische ondersteuning (Courtney, 2009; Medlin & Jaeger, 2021). Door de instabiliteit die jongeren met een jeugdzorgachtergrond ervaren zijn zij vaker absent van school, doubleren zij, of vallen zij helemaal uit (Medlin & Jager, 2021; Pecora et al., 2013).

Als jongeren met een jeugdzorgachtergrond uiteindelijk aan een studie beginnen starten zij vaak pas op latere leeftijd (regelmatig pas na hun 25^e verjaardag) (Harrison, 2020). Daarnaast ervaren zij gedurende hun studie meer uitdagingen dan hun leeftijdsgenoten zonder deze achtergrond (University College London., 2019). Het starten van een studie valt bijvoorbeeld vaak samen met de periode waarin jongeren het enorm gestructureerde systeem van de jeugdzorg moeten verlaten en een overgang maken naar volledige zelfstandigheid (Courtney, 2009). Bij deze transitie komen financiële zorgen, woononzekerheid, traumaklachten en tal van andere uitdagingen de kop op steken – zonder dat er altijd sprake is van een ondersteunend netwerk om deze transitie te verzachten (Courtney, 2009; University College, 2019; Harrison, 2020). Ook binnen de muren van de universiteit kunnen jongeren voor uitdagingen komen te staan, zoals stigma omtrent hun achtergrond en onvoldoende academische voorbereiding (University College, 2019). De uitdagingen waarmee jongeren met een jeugdzorgachtergrond worden geconfronteerd begeven zich op veel verschillende levensdomeinen, waarbij oplossingen die zich op één aspect richten vaak ontoereikend zijn.

Desalniettemin zijn er ook studies die een positievere lens hanteren bij het bekijken van deze jongeren. Zo benadrukken sommige auteurs de veerkracht die veel jongeren met een jeugdzorgachtergrond vertonen, waarmee verwezen wordt naar het vermogen te herstellen en om te gaan met tegenslagen (Cotton, 2017; Hass & Graydon, 2009). Deze positieve benadering van jongeren met een jeugdzorgachtergrond biedt een belangrijke bijdrage aan de wetenschappelijke literatuur, doordat dit een perspectief biedt die verder gaat dan een jeugdzorgachtergrond en (ongunstige) onderwijsprestaties, maar jongeren meer worden gezien als individuen met hun eigen ervaringen, krachten, wensen en ideeën. Maar: een te sterke focus op individuele krachten brengt ook risico's met zich mee. Het verlegt namelijk de aandacht van bredere maatschappelijke kwesties naar het individu, wat kan leiden tot verdere marginalisatie van deze jongeren binnen een onrechtvaardig systeem (Breda, 2018; Mahdiani

& Ungar, 2021). In een meer ideale benadering is er zowel aandacht voor de krachten en uitdagingen van deze jongeren, als het verbeteren van het onderwijssysteem.

Een bredere benadering van deze jongeren kan worden bereikt door gebruik te maken van het Interactive Model of Student Success for Underserved Students (Réndon, 2006). Dit model biedt een kader voor het analyseren van factoren die van invloed zijn op het succes van studenten in het onderwijs, waarbij zowel individuele als bredere maatschappelijke factoren worden belicht. Studenten met een jeugdzorgachtergrond begeven zich namelijk niet in een vacuüm, maar navigeren zich binnen verschillende contexten die zich afspelen binnen het individu, het gezin, de maatschappij en het hoger onderwijs. Het bijzondere aan dit model is dat de onderwijsinstelling zelf centraal staat als de focus voor verandering, in tegenstelling tot veel bestaande literatuur die voornamelijk de nadruk legt op individuele factoren. Dit is van belang omdat structurele kenmerken van onderwijsinstellingen daadwerkelijk impact hebben op de onderwijsresultaten van deze jongeren, wat bijvoorbeeld blijkt uit de variaties in slagingspercentages die tussen onderwijsinstellingen worden gevonden (Fragoso et al., 2013; Cotton et al., 2017).

Om jongeren met een jeugdzorgachtergrond te ondersteunen kunnen onderwijsinstellingen retentiestrategieën inzetten, die kunnen worden gedefinieerd als doelgerichte interventies die de student helpen bij het volhouden en succesvol voltooien van de studie (Cotton et al., 2017). Deze strategieën kunnen zich richten op academisch, praktisch, financieel en psychosociaal gebied en bestaan bijvoorbeeld uit een mentorprogramma of studiebeurs (Cotton et al., 2017; Stevenson et al., 2020).

Op dit moment zijn er al enkele onderzoeken gedaan naar de inzet van retentiestrategieën bij jongeren met een jeugdzorgachtergrond in het hoger onderwijs, echter zijn deze uitkomsten nog niet eerder op systematische wijze in kaart gebracht. Het doel van deze studie is om belemmerende factoren en effectieve retentiestrategieën voor jongeren met

een jeugdzorgachtergrond in het hoger onderwijs te identificeren. Deze studie zal zich niet slechts focussen op individuele factoren, maar zal ook speciale aandacht besteden aan de rol van onderwijsinstellingen in het ondersteunen van jongeren met een jeugdzorgachtergrond.

Voor dit onderzoek zijn de volgende twee onderzoeksvragen opgesteld:

1. Welke factoren belemmeren het behalen van succesvolle resultaten (het voorkomen van uitval en het behalen van een diploma) in het hoger onderwijs bij jongeren met een jeugdzorgachtergrond?

2. Wat zijn retentiestrategieën (academische, praktische, financiële en psychosociale ondersteuning) voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond in het hoger onderwijs om succesvolle resultaten te bevorderen?

Methode

Design

Het doel van deze studie was om belemmerende factoren en retentiestrategieën voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond in het hoger onderwijs te identificeren. Om een uitgebreid overzicht van de bestaande literatuur omtrent dit onderwerp te verkrijgen, is een systematische literatuurstudie verricht. Het voordeel van een systematische literatuurstudie is dat het een expliciete, repliceerbare methode is om vooraf vastgelegde onderzoeksvragen te beantwoorden. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om bevindingen uit eerdere studies met elkaar te integreren, wat mogelijk leidt tot nieuwe inzichten (Pollock, 2017).

Inclusiecriteria en reviewprotocol

Voor dit onderzoek zijn inclusiecriteria geformuleerd die staan weergegeven in tabel 1.

Tabel 1*Inclusiecriteria*

Categorie	Inclusiecriteria
Publicatie	Enkel peer-reviewed wetenschappelijke artikelen, rapportages en boeken geschreven in het Engels of Nederlands en gepubliceerd vanaf 2010 tot juli 2024.
Methodologisch	Zowel kwalitatieve en kwantitatieve studies.
Doelgroepenkenmerken	Enkel studies die rapporteren over jongeren tussen de 17 en 28 jaar met een jeugdzorgachtergrond (pleegzorg en/of residentiële jeugdzorg).
Interventiekenmerken	Enkel studies die rapporteren over factoren die het succesvol volhouden en voltooiën van de studie in het hoger onderwijs (hbo, wo en internationaal vergelijkbaar) beïnvloeden.

Om de specificiteit te waarborgen is er gekozen de doelgroep concreet te formuleren. De doelgroep in deze studie beperkte zich tot jongeren tussen de 17 en 28 jaar met een jeugdzorgachtergrond in de pleegzorg en/of residentiële jeugdzorg. Deze leeftijdsrange sloot goed aan op wanneer studenten over het algemeen starten met een studie in het hoger onderwijs, met inachtneming van studenten die op latere leeftijd dan gemiddeld starten wegens de uitdagingen die gepaard kunnen gaan met het hebben van een jeugdzorgachtergrond (Harrison, 2020). Verder is bewust gekozen om jongeren met een jeugdzorgachtergrond anders dan pleegzorg en/of residentiële jeugdzorg niet te includeren om een te grote heterogeniteit van de doelgroep te voorkomen.

Verder zijn de interventiekenmerken relatief breed geformuleerd, zodat zowel succes- als belemmerende factoren bij studenten in het hoger onderwijs werden meegenomen, en dat vanuit daar retentiestrategieën konden worden geformuleerd. Daarnaast werd zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek geïncludeerd, aangezien beide relevante informatie konden opleveren.

Uit praktische overwegingen is alleen recente, peer-reviewed en in het Engels of Nederlands geschreven literatuur geïncludeerd. Op deze manier kon de kwaliteit van de studies efficiënt worden beoordeeld.

Een uitgebreid reviewprotocol is toegevoegd in de appendix (A), waarbij de inclusiecriteria door middel van heldere beslisregels zijn geconcretiseerd.

Zoekstrategie

Voor deze studie werden de databases ERIC en PsychInfo gebruikt. ERIC is een belangrijke bron voor wetenschappelijke artikelen aangaande onderwijs en daardoor passend bij de onderzoeksvraag. Ook is er gekozen PsychInfo te gebruiken, omdat de uitdagingen waar jongeren met een jeugdzorgachtergrond tegenaan kunnen lopen raakvlakken hebben met de psychologie. De gebruikte zoekslag was:

(youth OR adolescen* OR student) AND (care experience* OR post care OR care leaver* OR foster care* OR residential youth care) AND (higher education OR university OR college OR post secondary).

Een beschrijving van de ontwikkeling van de zoekstrategie en een reflectie hierop zijn terug te vinden in de appendix (B).

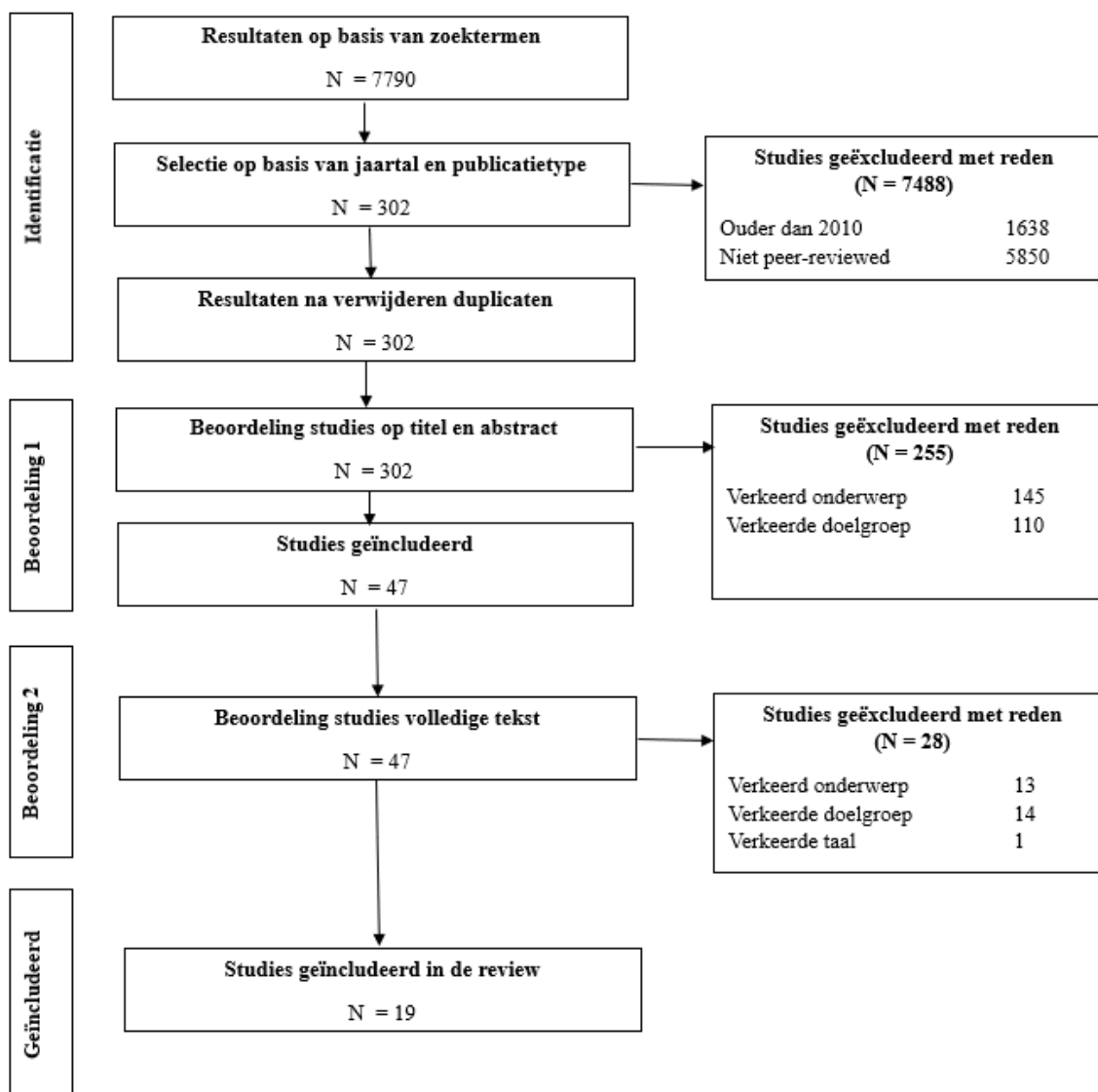
Artikelselectie

De eerste selectie van studies vond plaats binnen de databases zelf (ERIC en Psychinfo), door enkel te zoeken op studies die peer-reviewed zijn en gepubliceerd vanaf 2010 in het Engels of Nederlands. Dit leverde 302 hits op. De gevonden studies werden vervolgens ingevoerd in het programma Rayyan waarna ze aan de hand van het reviewprotocol werden gescreend (appendix A). Het reviewprotocol verduidelijkte welke

literatuur wel en niet zou worden meegenomen door middel van specifieke beslisregels. Het verloop van de artikelselectie staat weergegeven in figuur 1.

Figuur 1

Verloop artikelselectie

Kwaliteitsbeoordeling

De kwaliteit van de geïnccludeerde studies werd geëvalueerd met behulp van twee verschillende instrumenten voor kwaliteitsbeoordeling. Voor de beoordeling van kwantitatieve studies werd de Vereenvoudigde versie RTI kwaliteitsbeoordelingsinstrument gebruikt. Dit

instrument is geschikt voor het evalueren van de validiteit van studies, met speciale aandacht voor het risico op bias en confounding (Viswanathan et al., 2013). Er werden zes categorieën beoordeeld: *design, steekproeftrekking en selectiebias, instrumentarium, missing data en drop-out, analyse en conclusie en rapportage*. Voor het beoordelen van kwalitatieve studies werd een aangepaste versie van COREQ gebruikt. Dit instrument biedt een checklist voor onderdelen waaraan kwalitatieve studies zouden moeten voldoen (Tong et al., 2007). Er werden drie domeinen beoordeeld, namelijk *onderzoeksteam en reflexiviteit, onderzoeksdesign en analyse en resultaten*. Wegens het korte tijdsbestek dat voor deze studie stond zijn beide instrumenten ingekort door het weglaten van items. Het inkorten gebeurde op een wijze waarop de hoofdcategorieën/domeinen wel behouden bleven om toch een zo compleet mogelijk beeld te kunnen geven van de kwaliteit van de geïncludeerde studies. De kwaliteitsbeoordelingen van de geïncludeerde studies zijn terug te vinden in de appendix (C).

Variabelen en analyse

Voor elke geïncludeerde studie werd een data-extractietabel ingevuld (appendix D), waarbij alle relevante data voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag werd verzameld en gecategoriseerd. Het categoriseren gebeurde als volgt:

- 1) Eerst werd het onderzoeksdesign geanalyseerd, waarbij vooral gelet werd op de kwaliteit ervan, zodat het juiste gewicht kon worden gegeven aan de verzamelde informatie en eventuele bias kon worden ingeschat.
- 2) Daarna werd (indien van toepassing) het theoretisch kader genoteerd. Het theoretisch kader bood een onderliggende theorie die als leidraad kon dienen bij het lezen van de studie. Ook vertelde het iets over het perspectief waarmee de auteurs naar het onderzoeksonderwerp keken, wat relevant kon zijn bij het interpreteren van de resultaten. Hierbij was het ook belangrijk om oog te houden voor mogelijke selectiebias, aangezien een bepaald theoretisch kader/perspectief ervoor kon zorgen

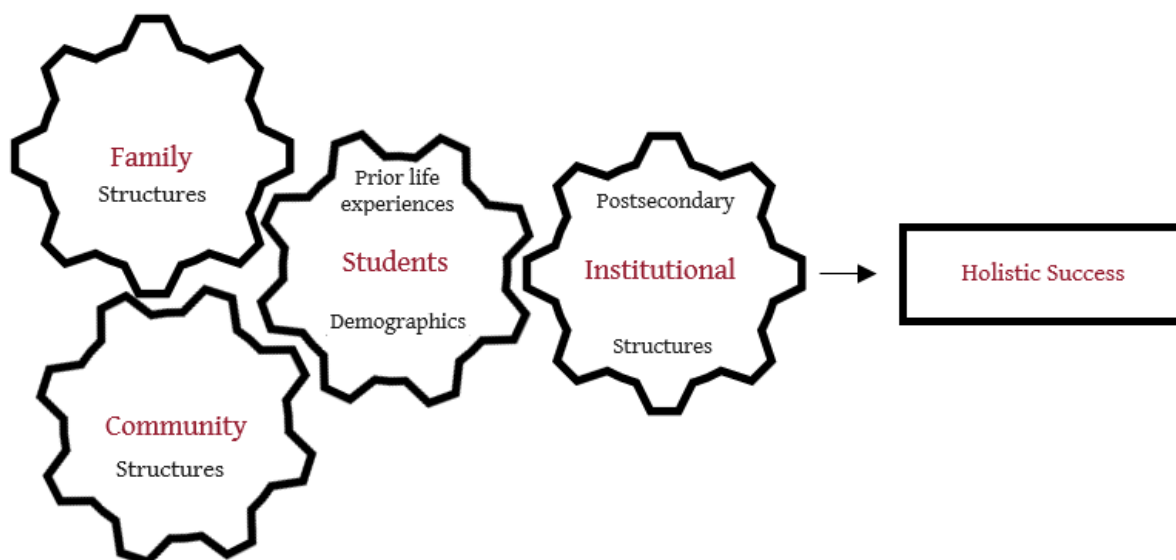
dat factoren die buiten dit kader vallen niet werden meegenomen, terwijl ze toch relevant konden zijn.

- 3) Ook werd de doelgroep in kaart gebracht. Er werden hierbij doelgroepkenmerken genoteerd (zoals leeftijd, jeugdzorgachtergrond en scholingsstatus) zodat studies op genuanceerde wijze vergeleken konden worden.
- 4) Vervolgens werd de onderwijsvorm genoteerd. Hierin was zowel het type onderwijsinstelling van belang, zodat een beeld gevormd kan worden van het soort onderwijs dat de doelgroep volgde, als het land waarin de onderwijsinstelling zich bevond, aangezien voor elk land andere maatschappelijke factoren konden spelen (zoals wet- en regelgeving en beschikbare voorzieningen).
- 5) Als laatste stap werden uitgebreid de factoren geïdentificeerd die succesvolle onderwijsresultaten belemmeren dan wel bevorderen voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond in het hoger onderwijs.

Voor het verder structureren van de data is het Student Success Model gebruikt (figuur 2), waarbij belemmerende factoren voor onderwijssucces werden ingedeeld naar individuele-, gezins-, maatschappelijke- en onderwijsfactoren. Zoals beschreven in de inleiding biedt dit model een kader, waarbij zowel oog is voor het individu als bredere maatschappelijke structuren. Retentiestrategieën werden gecategoriseerd naar academische-, praktische-, financiële-, en psychosociale ondersteuning, aangezien deze indeling omvattend bleek te zijn in eerdere studies (Cotton et al., 2017; Stevenson et al., 2020).

Figuur 2

Interactive Model of Success for Underserved Students

Noot. Overgenomen uit *Reconceptualizing Success for Underserved Students in Higher Education*, door L. Réndon, 2006, p.30.

Resultaten

In deze systematische literatuurstudie zijn in totaal negentien studies geïnccludeerd. De resultaten die beschreven zijn in deze paragraaf zijn afkomstig van tien verschillende landen en nog meer verschillende onderwijsinstellingen. Daarnaast worden ervaringen beschreven van een groot aantal jongeren met een achtergrond in de jeugdzorg. De resultaten moeten worden beschouwd als een overzicht van verschillende kenmerken, factoren en ervaringen die relevant kunnen zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen, maar zijn niet van toepassing op elke onderwijsinstelling of jongere.

In het eerste deel van deze resultatensectie zullen de resultaten omtrent belemmerende factoren voor onderwijssucces voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond worden besproken. Deze belemmerende factoren zijn gestructureerd op basis van het Student Success Model, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen individuele-, gezins-, maatschappelijke- en onderwijsfactoren. In het tweede deel zal worden ingegaan op

retentiestrategieën die in het hoger onderwijs gebruikt kunnen worden om deze jongeren te ondersteunen.

Belemmerende factoren onderwijssucces

Individuele factoren

Studenten met een jeugdzorgachtergrond kunnen tijdens hun studie te maken krijgen met vele persoonlijke uitdagingen die een belemmerende werking hebben op hun onderwijssucces. In deze paragraaf zullen deze uitdagingen worden ingedeeld naar academisch, praktisch, financieel en psychosociaal niveau.

Met betrekking tot het academische niveau is één van de uitdagingen dat deze jongeren zich soms onvoldoende academisch voorbereid voelen op hun studie (Hail & Kearny, 2023). Dit komt doordat zij gedurende hun jeugd minder consistent kwalitatief onderwijs hebben kunnen volgen (door bijvoorbeeld een gebrek aan passend aanbod, het vaak hebben moeten wisselen van school en/of het hebben van (psychische) gezondheidsklachten die het leren belemmerden). Hierdoor moeten jongeren soms vakken opnieuw doen en extra lessen volgen (Millet, 2022). Daarnaast hebben sommige jongeren last van het ‘imposter-syndroom’, waarbij zij denken niet goed genoeg te zijn om te studeren aan de universiteit (Millet, 2022).

Ook op praktisch niveau kunnen deze jongeren uitdagingen ervaren. Een bron van deze praktische uitdagingen is te vinden in de transitie van de jeugdzorg naar zelfstandigheid die vaak gelijktijdig plaatsvindt met het starten van de studie (Wilson et al., 2019). In veel landen is er namelijk een strakke grens waarbij jongeren op hun achttiende de jeugdzorg moeten verlaten, al is in sommige landen deze leeftijdsgrens verlengd naar 21 jaar (Cameron et al., 2012). Veel jongeren geven aan onvoldoende voorbereid te zijn geweest op deze transitie en het gevoel te hebben gehad “alles zelf te moeten uitzoeken” (Toms et al., 2022;

Millet, 2022; Okumu, 2014). Jongeren noemden bijvoorbeeld dat ze bij en na vertrek uit de jeugdzorg niet wisten hoe ze een appartement konden vinden of hoe je een maaltijd moest koken (Toms et al., 2022). Door dit soort praktische uitdagingen wordt de aandacht die jongeren eigenlijk zouden moeten schenken aan hun educatie, weggetrokken naar het vervullen van de meer basale behoeften (Toms et al., 2022).

Op financieel niveau zijn de zorgen van jongeren met een jeugdzorgachtergrond vaak groot. Hierdoor hebben zij moeite om noodzakelijke studiekosten te betalen, zoals collegegeld, studieboeken en een laptop (Unrau, 2011; Johnson, 2021; Toms et al., 2022; Salazar et al., 2016). Verder eten deze jongeren minder en slaan soms maaltijden over (Johnson, 2021). Ook kampt een meerderheid van deze jongeren met woononzekerheid en kan er sprake zijn van dakloosheid (Johnson, 2021; Toms et al., 2022; Millet, 2022). Veel jongeren zijn genoodzaakt om geld te lenen om zichzelf te voorzien in hun basisbehoeften, maar onvoorziene kosten zijn moeilijker op te vangen (Jones & Varga, 2021). Sommige jongeren geven aan om deze reden naast hun studie fulltime te moeten werken (Okpych & Courtney, 2021; Millet, 2022). Een groot aantal jongeren geeft aan overwogen te hebben te stoppen met hun studie vanwege financiële zorgen (Ellis & Johnston, 2022).

Met betrekking tot het psychosociale niveau ervaren jongeren met een jeugdzorgachtergrond vaak mentale klachten die van invloed kunnen zijn op hun onderwijssucces, zoals trauma, angst, depressie en PTSS (Johnson, 2021; Millet, 2022). Ook kunnen zij kampen met een negatief zelfbeeld en laag zelfvertrouwen, en zijn zij soms bang om te falen en nergens op terug te kunnen vallen (Salazar et al., 2016). Door deze mentale klachten worden jongeren belemmerd om hun dagelijkse taken uit te voeren of schoolopdrachten te maken, waardoor zij een verhoogde kans hebben om uit te vallen van hun studie (Johnson, 2021).

Schrijnend is dat ondanks de vele uitdagingen waarmee deze jongeren te maken kunnen krijgen, veel van hen niet snel om hulp zullen vragen, zowel formeel als informeel, omdat zij bijvoorbeeld niet als last willen worden gezien of bang zijn voor vooroordelen omtrent hun jeugdzorgachtergrond (Salazar et al., 2016; Jones & Varga, 2021; Hail & Kearny, 2023). Bovendien kan er door hun jeugdzorgverleden een wantrouwen zijn ontstaan richting hulp, doordat sommige jongeren hierin negatieve ervaringen hebben opgedaan (Wilson et al., 2019). Ook hebben sommige jongeren door hun achtergrond noodgedwongen een sterk gevoel ontwikkeld van zelfstandigheid en autonomie, waardoor ze een sterke weerstand voelen om anderen nodig te hebben (Hail & Kearny, 2023).

Gezinsfactoren

Studenten met een jeugdzorgachtergrond kunnen gedurende hun studie belemmerd worden door gezinsfactoren. In deze paragraaf wordt ingegaan op de invloed van het ontbreken van een sterk ondersteunend netwerk, wat zowel emotionele als praktische uitdagingen met zich meebrengt. Ook wordt de zorg voor (eigen) kinderen besproken.

Met betrekking tot een ondersteunend netwerk geven jongeren aan dat dit vaak afwezig is (Elliot & Fitzgerald, 2023). Gezien de complexe gezinssituaties waaruit deze jongeren komen en de daaruit voortvloeiende uithuisplaatsingen, hebben zij soms beperkt of helemaal geen contact meer met hun gezin van herkomst (Johnson, 2021). Dit is schrijnend, aangezien juist de familie van een jongere een significante rol speelt in hoe diegene zich verhoudt tot onderwijs, van studiekeuze en ambities tot of diegene voorzieningen aanvraagt (Gross et al., 2021). Daarnaast worden jongeren bij het beëindigen van de jeugdzorg vaak losgelaten door hulpverleners, waardoor het gestructureerde systeem van volledige afhankelijkheid binnen de jeugdzorg abrupt tot een einde komt, en van hen volledige zelfstandigheid wordt verwacht (Toms et al., 2022; Salazar, 2016). Wanneer deze jongeren beginnen aan het hoger onderwijs, is het gebrek aan een sterk ondersteunend netwerk

voelbaar. Jongeren geven bijvoorbeeld aan het gevoel te hebben dat niemand ‘aan hun kant staat’ en dat zij nergens terecht kunnen voor hulp, troost en aanmoediging (Salazar et al., 2016). Hierdoor kunnen zij ontmoedigd raken bij het volhouden van hun studie (Salazar et al., 2016).

Ook brengt het gebrek aan een ondersteunend netwerk praktische uitdagingen met zich mee. Zo is het vinden van huisvesting rondom de universiteit lastig wanneer je niemand hebt die voor je garant kan staan bij het ondertekenen van het huurcontract (Salazar et al., 2016; Unrau, 2011; Johnson, 2021). Daarnaast staan jongeren er soms alleen voor wanneer ze naar hun nieuwe woonplek verhuizen, en moeten ze zelf hun spullen zien te vervoeren door middel van het openbaar vervoer. Ook kan het voor een gevoel van eenzaamheid en schaamte zorgen wanneer op de campus iedereen begeleid wordt door zijn of haar ouders, maar zichzelf in hun eentje arriveren en niemand hen kan helpen met het uitladen van hun huisraad (Ellis & Johnston, 2022). Daarnaast betekent een gebrek aan een sterk ondersteunend netwerk dat jongeren in noodsituaties (bijvoorbeeld bij onverwachte kosten) niemand hebben om op terug te vallen, waardoor de kans groter wordt dat zij zullen uitvallen van hun studie (Salazar et al., 2016).

Ook de zorg voor (eigen) kinderen kan bijdragen aan de complexiteit van het studeren als jongere met een jeugdzorgachtergrond. Vroege zwangerschap komt in deze populatie aanzienlijk vaker voor (71% tegenover 19% in de reguliere populatie) (Johnson, 2021; Okpych & Courtney, 2021; Millet, 2022). Daarnaast maken jongeren zich soms zorgen over hun broertjes en zusjes die nog in het gezin van herkomst of in de jeugdzorg wonen (Unrau, 2011; Salazar et al., 2016). Deze zorg voor de kinderen kan ertoe leiden dat jongeren stoppen met hun studie, zodat ze er meer voor hen kunnen zijn (Salazar et al., 2016).

Maatschappelijke factoren

In deze paragraaf worden de maatregelen besproken die overheden treffen om jongeren met een jeugdzorgachtergrond te ondersteunen bij hun studie. Ook wordt ingegaan op de wisselwerking tussen de gemeenschap en de student met jeugdzorgachtergrond.

De maatregelen die overheden treffen om jongeren met een jeugdzorgachtergrond te ondersteunen verschillen per land (Cameron et al., 2012). In een aantal landen wordt er (voornamelijk financiële) ondersteuning geboden, maar er zijn ook landen waar geen voorzieningen worden getroffen. In Zweden wordt er bijvoorbeeld vanuit gegaan dat zodra een jongere uit zorg is, de verantwoordelijkheid van de overheid eindigt (Cameron et al., 2012). Over het algemeen lijkt het er op dat overheden niet voldoende aandacht besteden aan deze groep jongeren, aangezien veel jongeren aangeven dat de beschikbare voorzieningen niet volledig aan hun behoeften voldoen (Johnson, 2021). In sommige landen zijn bijvoorbeeld de studiekosten als gevolg van de inflatie gestegen, terwijl financiële ondersteuning juist omlaag is gegaan (Millet, 2022). Verder zijn er grote verschillen wie en hoe lang iemand financiële hulp kan krijgen, wat onzekerheid met zich meebrengt (Gross et al., 2021; Salazar et al., 2016). Een gebrek aan financiële steun kan er toe leiden dat jongeren schulden opbouwen en daardoor andere studiekeuzes maken dan wanneer zij deze schulden niet zouden hebben (Ellis & Johnston, 2022).

Inzake de wisselwerking tussen de gemeenschap en de student met jeugdzorgachtergrond spelen er ook factoren die een belemmerende werking hebben op onderwijssucces. Meerdere studies beschrijven bijvoorbeeld het stigma en de lage verwachtingen waarmee deze jongeren te maken kunnen krijgen (Ellis & Johnston, 2022; Elliot & Fitzgerald, 2023; Wilson et al., 2019). Zij kregen bijvoorbeeld uitspraken te horen zoals: “Weet je zeker dat je dit wel kan, misschien kan je beter een andere studie zoeken?”, en “Jongeren met jouw achtergrond zijn vaak niet goed in dit type werk”. Hierdoor kunnen

jongeren ontmoedigd raken in hun onderwijsambities (Elliot & Fitzgerald 2023; Wilson et al., 2019).

Een andere factor omtrent de wisselwerking met de gemeenschap, is dat sommige jongeren met een jeugdzorgachtergrond het moeilijk vinden om tijdens hun studie aansluiting te vinden met medestudenten (Okumu, 2014). Zij vinden het bijvoorbeeld lastig om over dingen mee te praten door de achtergrondverschillen. Bovendien is er soms sprake van een leeftijdsverschil, aangezien jongeren met een jeugdzorgachtergrond vaak op relatief latere leeftijd beginnen aan hun studie (Ellis & Johnston, 2022). Deze jongeren kunnen zich soms afvragen hoeveel ze over hun achtergrond kunnen delen met studiegenoten, uit angst voor stigma (Okumu, 2014). Ook hebben deze jongeren soms het gevoel tussen ‘twee werelden’ te leven, maar nooit ergens helemaal bij te horen, wat kan leiden tot gevoelens van eenzaamheid (Ellis & Johnston, 2022). Verder kan de alcohol- en drugscultuur die onder veel studenten heerst voor deze jongeren (door negatieve ervaringen uit het verleden) als stressvol en her-traumatiserend worden ervaren, waardoor de kloof groter wordt (Ellis & Johnston, 2022). Een aantal van deze jongeren prefereren om deze reden dichtbij hun eigen netwerk te blijven wonen in plaats van met medestudenten, al heeft dit wel als gevolg dat zij minder goed mee kunnen doen met gezamenlijke activiteiten (Ellis & Johnston, 2022). Door een gebrek aan aansluiting met medestudenten voelen jongeren met een jeugdzorgachtergrond zich mogelijk minder thuis op hun studie, wat een negatief effect kan hebben op hun onderwijsuitkomsten (Okumu, 2014).

Onderwijsfactoren

In deze paragraaf wordt ingegaan op diverse hindernissen voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond met betrekking tot het onderwijsbeleid en de universiteitscultuur (die veelal in wisselwerking met elkaar staan). Daarnaast is er aandacht voor de toegankelijkheid van voorzieningen voor deze jongeren.

Wat betreft het onderwijsbeleid valt op te merken dat onderwijsinstellingen over het algemeen nauwelijks tot niets hierin noemen over jongeren met een jeugdzorgachtergrond (Cameron et al., 2012). De meeste universiteiten bieden dan ook geen formele ondersteuning voor deze doelgroep (Salazar et al., 2016; Hail & Kearny, 2023). Wanneer universiteiten wel voorzieningen treffen, verschilt het aanbod sterk en is de effectiviteit van programma's vaak niet onderzocht (Millet, 2022; Hail & Kearny, 2023). Bovendien beperken universiteiten het aantal jongeren dat gebruik kan maken van hun ondersteuning, vaak vanwege een gelimiteerd budget. Dit doen zij bijvoorbeeld door zeer specifieke criteria te hanteren waar jongeren aan moeten voldoen om de ondersteuning te mogen ontvangen (Millet, 2022). Zo is ondersteuning vaak leeftijdsafhankelijk en stopt het bijvoorbeeld nadat iemand 25 is geworden, ondanks dat juist jongeren met een jeugdzorgachtergrond vaak meer tijd nodig hebben om af te studeren (Ellis & Johnston, 2022). Het gebrek aan ondersteuning van onderwijsinstellingen is niet zonder gevolgen, aangezien studenten hierdoor vaker uitvallen van hun studie dan wanneer zij wel ondersteuning zouden krijgen (Okpych & Courtney, 2021).

Met betrekking tot de universiteitscultuur (die kan voortvloeien uit beleid) ervaren jongeren met een jeugdzorgachtergrond soms ook uitdagingen. Zo zijn er een aantal praktijken die een directe werking hebben op een gevoel van uitsluiting van deze jongeren (Johnson, 2021; Okumu, 2014). Er zijn bijvoorbeeld dagen waarop van studenten verwacht wordt dat zij familie meenemen naar de universiteit, maar waarbij niet specifiek een alternatief geboden wordt voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond die mogelijk geen contact meer hebben met hun familie (Johnson, 2021; Okumu, 2014). Een andere praktijk is dat de residentiële universiteitscampussen soms worden gesloten tijdens de vakanties, wat kan leiden tot dakloosheid wanneer deze jongeren geen familie hebben om op terug te vallen (Okumu, 2014; Toms et al., 2022; Millet, 2022). Verder kan er binnen de universiteitscultuur ook sprake zijn van een bepaalde denkwijze die een belemmerende werking heeft op de

onderwijskansen van deze jongeren. Zo kan er soms een mentaliteit heersen van ‘exclusie’ in plaats van ondersteuning (Salazar et al., 2016; Hail & Kearny, 2023). Daarnaast merken jongeren op dat sommige universiteitsmedewerkers hun verwachtingen verlagen of vooroordelen hebben rondom de jeugdzorg, wat ontmoedigend kan werken (Okumu, 2014; Elliot & Fitzgerald, 2023).

Ten aanzien van toegankelijkheid van beschikbare ondersteuningsprogramma’s, geven jongeren aan dat zij niet altijd op de hoogte zijn van hun bestaan (Okpych & Courtney, 2021; Millet, 2022). Jongeren noemen dat ondersteuning moeilijk te vinden is, omdat de universiteit geen specifiek ‘gezicht’ heeft waar ze bij terecht kunnen (Ellis & Johnston, 2022).

Onderwijsinstellingen benoemen daarentegen dat het soms lastig is deze studenten te bereiken, aangezien niet iedereen hun achtergrond kenbaar maakt (Jones & Varga, 2021).

Door het gebrek aan een concreet informatiepunt (of omdat jongeren deze niet weten te vinden) lopen zij soms onnodig lang met vragen en zorgen rond die rechtstreeks betrekking hebben op hun jeugdzorgachtergrond en het volgen van onderwijs. Zo zijn er bijvoorbeeld jongeren die bang zijn geen stageplek te kunnen vinden omdat zij mogelijk problemen zullen ondervinden bij de aanvraag van een VOG (Wilson et al., 2019). Jongeren met een jeugdzorgachtergrond kunnen namelijk (soms onterecht) denken dat zij een strafblad hebben, omdat zij tijdens hun tijd in de jeugdzorg in aanraking zijn gekomen met politie, soms vanwege relatief onschuldig gedrag zoals weglopen of een ruzie (Wilson et al., 2019).

Retentiestrategieën onderwijsinstelling

In het eerste deel van deze resultatensectie zijn belemmerende factoren op onderwijssucces voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond besproken. Aan de hand van deze belemmerende factoren kunnen er verschillende retentiestrategieën worden geformuleerd, waarmee onderwijsinstellingen jongeren met een jeugdzorgachtergrond kunnen ondersteunen. In het volgende deel van de resultatensectie worden eerst een aantal

basisvoorwaarden genoemd om ondersteuning van jongeren met een jeugdzorgachtergrond mogelijk te maken. Daarna worden algemene retentiestrategieën besproken die zich richten op academisch, praktisch, financieel en psychosociaal gebied. De resultatensectie zal worden afgesloten met een beschrijving van twee specifieke retentieprogramma's.

Basisvoorwaarden

Om de jongeren passende ondersteuning te kunnen bieden, is het van belang dat onderwijsinstellingen deze jongeren voorafgaand aan hun studie identificeren door dit expliciet te bevragen op het aanmeldformulier (Toms et al., 2022; Wilson et al., 2019; Salazar et al., 2016; Okumu, 2014). Het identificeren van deze jongeren heeft ook als gunstige bijkomstigheid dat er meer data beschikbaar komt voor onderzoek, wat vervolgens weer invloed heeft op beleid (Wilson et al., 2019). Er zullen jongeren zijn die zich zorgen maken over het delen van hun jeugdzorgachtergrond, om dit op te vangen kan een onderwijsinstelling informatie bieden waarom het toch goed is om de jeugdzorgachtergrond kenbaar te maken (Askew et al., 2016). Verder moeten jongeren voorafgaand aan hun studie op de hoogte worden gebracht van de beschikbare voorzieningen en ondersteuningsprogramma's binnen de onderwijsinstelling (Toms et al., 2022).

Wat verder van belang is bij de start van de studie (of zelfs al voorafgaand) is dat er iemand aanwezig is om deze jongeren te ondersteunen en adviseren (Askew et al., 2016). In de ideale situatie gaat dit om een -bij naam genoemde- contactpersoon die voor langere tijd betrokken kan blijven, omdat vertrouwen opgebouwd moet worden en jongeren mogelijk ondersteuning nodig blijven hebben gedurende hun studietijd (Jones & Varga, 2021; Okpych & Gray, 2021). Jongeren vinden het vaak fijn wanneer zij niet meerdere malen hun verhaal hoeven te vertellen (Hail & Kearny, 2023). Medewerkers moeten kunnen balanceren tussen trauma-geïnformeerd en oplossingsgericht werken, om enerzijds een jongere niet te

hertraumatiseren, maar anderzijds ook niet te veel ‘in problemen’ te denken wat stigmatisering in de hand kan werken (Millet, 2022).

Academische ondersteuning

De universiteit kan een aantal dingen doen om deze jongeren academisch te ondersteunen. Zo kan er bijvoorbeeld supplementaire instructie aangeboden worden in combinatie met een flexibel rooster (Millet, 2022). Daarnaast moet studiemateriaal toegankelijk zijn, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een computer (Millet, 2022). Binnen de universiteit moet er een fysieke plek zijn waar jongeren heen kunnen voor ondersteuning en assistentie, het liefst een plek toegankelijk voor alle studenten, om een gevoel van schaamte te voorkomen (Millet, 2022).

Praktische ondersteuning

Universiteiten kunnen op meerdere manieren praktische ondersteuning bieden. Sommige universiteiten bieden bijvoorbeeld ‘moving in support’, waarbij jongeren die naar de campus verhuizen hulp krijgen bij het brengen van hun spullen en uitleg krijgen over het hoe-en-wat van de universiteit (Jones & Varga, 2021). Jongeren rapporteren dit te waarderen, omdat ze zich hierdoor meer welkom voelen op de universiteit (Ellis & Johnston, 2022). Verder bieden sommige universiteiten kinderopvang, waarbij plekken gereserveerd worden specifiek voor de kinderen van studerende ouders met een jeugdzorgachtergrond (Millet, 2022). Het bieden van kinderopvang draagt bij aan het verminderen van de belasting van het balanceren tussen de verzorging van kinderen en het schoolwerk (Millet, 2022). Het aanbieden van huisvesting kan lastig zijn en vereist soms samenwerking met externe organisaties. Het meest gunstig zou zijn als onderwijsinstellingen een klein aantal woningen op de campus specifiek reserveren voor deze doelgroep, waar ze het gehele jaar kunnen blijven (dus ook tijdens vakanties) (Millet, 2022).

Financiële ondersteuning

Voor de financiële ondersteuning die onderwijsinstellingen kunnen bieden zijn zij in grote mate afhankelijk van het overheidsbudget (Jones & Varga, 2021). Echter zijn er soms wel noodfondsen beschikbaar die meer flexibiliteit bieden (Millet, 2022). De literatuur formuleert een aantal aanbevelingen voor onderwijsinstellingen: verminder of biedt jongeren met een jeugdzorgachtergrond vrijstelling voor het betalen van collegegeld (Wilson et al., 2019). Reken daarnaast het inkomen van (pleeg/adoptie)ouders niet mee bij het berekenen van een beurs (Millet, 2022). Een andere manier om jongeren financieel te steunen is door goedkoper studiemateriaal aan te bieden of te zorgen dat dit ergens geleend kan worden (Salazar et al., 2016). Voor alle vormen van financiële ondersteuning geldt dat ze toegankelijk moeten worden gemaakt voor deze specifieke doelgroep en het niet mag vastlopen op arbitraire criteria om in aanmerking te komen, zoals een woonplaats, leeftijdsgrens of cijfergemiddelde (Millet, 2022).

Onderwijsinstellingen kunnen ook een aantal retentiestrategieën inzetten die zich specifiek richten op het vervullen van de basisbehoeften van deze populatie (Jones & Varga, 2021). Zo bieden sommige universiteiten programma's aan waarbij studenten eten kunnen doneren, wat vervolgens discreet aangeboden wordt aan een ieder die dit nodig heeft (Jones & Varga, 2021). Ook bestaan er samenwerkingen met tweedehandswinkels waarin jongeren gratis professionele kleding kunnen uitzoeken (Jones & Varga, 2021). Wat betreft gezondheidszorg zou de universiteit dit beschikbaar kunnen stellen met zo min mogelijk restricties, door het bijvoorbeeld gratis aan te bieden en ruime openingstijden te hanteren (Millet, 2022).

Psychosociale ondersteuning

Uit de gesprekken met jongeren met een jeugdzorgachtergrond komt het belang van psychosociale steun terug. Deze psychosociale ondersteuning formeel in een programma vastleggen kan helpen. Een groot aantal studies rapporteren de meerwaarde van een contactpersoon die zich heeft gespecialiseerd in jongeren met een jeugdzorgachtergrond of zelf ervaringsdeskundig zijn (Wilson et al., 2019; Okpych & Gray, 2021; Unrau, 2011; Salazar et al., 2016; Toms et al., 2022; Hail & Kearny, 2023; Okumu, 2014; Askew et al., 2016). Dit faciliteert namelijk vertrouwen en emotionele verbondenheid, waardoor het makkelijker wordt voor jongeren om toenadering te zoeken (Okpych & Gray, 2021). Een andere manier om dit te faciliteren is het opzetten van ‘lotgenoten’-groepen en studentenverenigingen van jongeren die allemaal ervaring hebben met de jeugdzorg en waar zij samen kunnen komen (Salazar et al., 2016; Jones & Varga, 2021). Het bestaan van een ‘foster youth community’ kan jongeren helpen om zich meer thuis te voelen op de universiteit, omdat bijvoorbeeld feestdagen samen kunnen worden gevierd (Toms et al., 2023). Askew et al. (2016) beschrijven een initiatief waarbij een *pool* van ervaringsdeskundige studenten als rolmodellen fungeren voor jongere studenten met een jeugdzorgachtergrond. Hierdoor voelen de jongere studenten zich begrepen, terwijl de ervaringsdeskundige studenten als rolmodel nieuwe vaardigheden kunnen opdoen, wat toegevoegde waarde kan hebben wanneer zij het werkveld betreden.

Specifieke retentieprogramma's

Tot nu toe zijn er voornamelijk algemene retentiestrategieën besproken, die ‘los’ ingezet kunnen worden en geen onderdeel uitmaken van een evidence based programma specifiek gericht op jongeren met een jeugdzorgachtergrond. Maar juist het inzetten van een specifiek retentieprogramma kan van meerwaarde zijn voor deze doelgroep, blijkt bijvoorbeeld uit de studie van Hail & Kearny (2023). Zij vonden dat jongeren die deelnemen

aan retentieprogramma's beter in staat zijn hun studie vol te houden, dan jongeren die niet deelnemen aan deze programma's. Maar: wanneer een programma niet voldoende is aangepast aan de doelgroep kan ondersteuning juist contraproductief werken, blijkt uit de studie van Hogan (2020). In zijn studie lieten jongeren met een jeugdzorgachtergrond die meededen aan retentieprogramma's juist een significante *afname* zien in hun welzijn. Volgens Hogan (2020) valt deze afname te verklaren, doordat er binnen de programma's onvoldoende oog was voor de autonomie en beslissingsbevoegdheid van de jongeren. Hierdoor voelde de ondersteuning mogelijk aan als een extensie van de geïnstitutionaliseerde zorg die deze jongeren eerder hebben ervaren, wat weerstand opriep. Hogan's (2020) studie onderstreept het belang van het inzetten van specifieke, evidence based retentieprogramma's *met oog voor de kenmerken van deze specifieke doelgroep*, waarbij de onafhankelijkheid en zelfredzaamheid van deze jongeren zoveel mogelijk wordt gerespecteerd. In de geïncludeerde literatuur werd de effectiviteit van twee specifieke retentieprogramma's voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond in het hoger onderwijs onderzocht, welke nu beschreven zullen worden.

Gray et al. (2018) onderzochten het *Koru Mindfulness Programma*. Het doel van het programma was om studenten met een jeugdzorgachtergrond (die gemiddeld genomen meer stress ervaren dan hun leeftijdsgenoten) helpen om te ontspannen. Gedurende vier weken (één sessie per week) werd er geoefend met mediteren. Na de interventie rapporteerden de jongeren een significante ($p < 0.05$) verbetering van hun gemiddelde stressniveau en slaapkwaliteit. Daarnaast lukte het hen beter over hun gevoelens te praten. Wel vonden de jongeren het lastig mindfulness in hun dagelijkse routine te implementeren. Het voordeel van de interventie was de relatief lage implementatiekosten. Het nadeel was dat de positieve effecten na het beëindigen van de cursus afnamen.

Een ander retentieprogramma was het *Seita Scholars Program* van de Western Michigan University (Unrau, 2011). Het doel van dit programma was om meer mogelijkheden

te scheppen voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond, hen ondersteuning te bieden bij hun welzijn en hen te helpen hun studie succesvol af te ronden. Binnen dit programma ontvingen jongeren gepersonaliseerde ondersteuning van gespecialiseerde coaches, waarmee ze altijd een afspraak konden maken. Voor noodgevallen waren de coaches 24 uur per dag telefonisch bereikbaar. Naast coaching ontvingen jongeren een beurs die gecombineerd met andere fondsen genoeg was om te studeren met een minimale lening. Verder konden de jongeren actief meedenken over activiteiten en besluiten en werkte de universiteit samen met een studentenvereniging die specifiek gericht was op jongeren met een jeugdzorgachtergrond. De eerste resultaten van het programma waren positief. Jongeren gaven aan het fijn te vinden in een community te zitten met andere jongeren met een jeugdzorgachtergrond en zich hierdoor meer thuis te voelen op de campus. Het diepgaande contact met universiteitsmedewerkers en coaches zorgde voor een gevoel van vertrouwen en zekerheid. Er is echter meer onderzoek nodig om gefundeerde uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van dit programma.

Discussie

Het doel van deze systematische literatuurstudie was om de bestaande kennis over belemmerende factoren en retentiestrategieën met betrekking tot jongeren met een jeugdzorgachtergrond in het hoger onderwijs in kaart te brengen. Vanuit een brede context en met speciale aandacht voor de rol van onderwijsinstellingen is getracht antwoord te geven op de volgende twee onderzoeksvragen:

1. Welke factoren belemmeren het behalen van succesvolle resultaten (het voorkomen van uitval en het behalen van een diploma) in het hoger onderwijs bij jongeren met een jeugdzorg achtergrond?

2. *Wat zijn retentiestrategieën (academische, praktische, financiële en psychosociale ondersteuning) voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond in het hoger onderwijs om succesvolle resultaten te bevorderen?*

Voor het beantwoorden van de eerste onderzoeksvraag zijn belemmerende factoren in kaart gebracht op het niveau van het individu, het gezin, de maatschappij en het onderwijs. Op *individueel niveau* ervaren jongeren met een jeugdzorgachtergrond uitdagingen zoals onvoldoende academische voorbereiding, moeilijkheden bij de transitie naar zelfstandigheid, financiële zorgen en mentale klachten. Ook aarzelen veel jongeren om hulp te vragen, uit angst om als last gezien te worden of vanwege negatieve ervaringen uit het verleden. Op *gezinsniveau* missen ze vaak een sterk ondersteunend netwerk, zijn ze soms verantwoordelijk voor eigen kinderen en kunnen ze zich zorgen maken over jongere broertjes en zusjes die nog in de jeugdzorg of in het gezin van herkomst verblijven. *Maatschappelijk* gezien is het algemene beeld dat overheden niet voldoende aandacht besteden aan deze doelgroep, aangezien veel jongeren aangeven dat de beschikbare voorzieningen niet volledig aan hun behoeften voldoen. Verder ervaren jongeren gevoelens van uitsluiting en stigma, wat hun onderwijsambities kan ontmoedigen. Op *onderwijsniveau* kunnen verschillende hindernissen optreden, zoals een gebrek aan specifieke ondersteuning en het ontbreken van een concreet informatiepunt.

Voor het beantwoorden van de tweede onderzoeksvraag zijn retentiestrategieën die onderwijsinstellingen kunnen initiëren in kaart gebracht, die zich focussen op academische, praktische, financiële en psychosociale ondersteuning. *Basisvoorwaarden* voor het bieden van ondersteuning zijn het identificeren van deze jongeren bij aanmelding van hun studie en hen informeren over beschikbare voorzieningen. Eenmaal gestart met de studie, moet er een contactpersoon beschikbaar zijn voor langdurige ondersteuning en advies, om vertrouwen op te bouwen en continuïteit te waarborgen. Op *academisch* gebied kunnen universiteiten extra

instructie aanbieden, flexibele roosters hanteren en toegankelijk studiemateriaal verstrekken. *Praktische* ondersteuning kan bestaan uit hulp bij verhuizing naar de campus en het aanbieden van kinderopvangfaciliteiten. *Financiële* steun kan variëren van vrijstellingen voor collegegeld tot noodfondsen en goedkope studiematerialen. *Psychosociale* ondersteuning kan vormgegeven worden door contact aan te bieden met een in jeugdzorg gespecialiseerde medewerker of ervaringsdeskundige. Daarnaast kunnen lotgenotengroepen en verenigingsactiviteiten specifiek voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond worden gefaciliteerd. *Specifieke retentieprogramma's* zijn het Koru Mindfulness Programma en het Seita Scholars Program. Deze programma's toonden eerste aanwijzingen voor effectiviteit voor het verbeteren van het welzijn van jongeren met een jeugdzorgachtergrond. Belangrijk is dat specifieke retentieprogramma's ruimte bieden voor autonomie en zelfredzaamheid, om te voorkomen dat jongeren het gevoel krijgen dat ze opnieuw in geïnstitutionaliseerde zorg terechtkomen.

In dit onderzoek is, aan de hand van Réndon's (2006) *Interactive Model of Student Success for Underserved Students*, een brede benadering gehanteerd, waarbij zowel oog was voor individuele als bredere maatschappelijke factoren die van invloed zijn op onderwijssucces. De resultaten laten zien hoe de verschillende contexten waarin jongeren met een jeugdzorgachtergrond zich bevinden, met elkaar verweven zijn en invloed hebben op hun onderwijssucces. Soms waren de verschillende factoren zo nauw met elkaar verbonden dat het moeilijk was om precies te duiden hoe deze gecategoriseerd konden worden en wat nou precies oorzaak of gevolg was. Je kan je bijvoorbeeld afvragen of het terecht is om de psychische klachten van deze jongeren te categoriseren als een individuele factor, wanneer maatschappelijke factoren zoals stigma en gebrek aan voorzieningen juist aan de basis van deze psychische klachten kunnen liggen. Ook is het onderscheid tussen maatschappij en onderwijsinstelling niet altijd duidelijk, aangezien onderwijsinstellingen afhankelijk zijn van

maatschappelijke financieringsstromen en beïnvloed worden door het maatschappelijk discours (stigma) rondom jongeren met een jeugdzorgachtergrond. Onderwijsinstellingen moeten onder invloed van de maatschappij kiezen hoe ze hun beperkte middelen het beste verdelen, waarbij een simpele kosten-batenanalyse vaak niet in het voordeel zal uitpakken voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond, met als gevolg een gebrek aan voorzieningen voor deze doelgroep.

Een vraag die kan opdoemen is in hoeverre onderwijsinstellingen verantwoordelijk moeten zijn voor de onderwijsuitkomsten van jongeren met een jeugdzorgachtergrond. Het veronderstellen dat deze jongeren hulp nodig hebben, zou kunnen bijdragen aan verdere stigmatisering van deze groep (Cameron et al., 2012). Deze visie lijkt echter te impliceren dat de universiteit een ‘neutraal speelveld’ is, waarbij geen interne krachten aan het werk zijn die de ene groep bevoordelen over de andere. Maar volgens Réndon (2006) moet men zich er echter van bewust zijn dat de wereld van het hoger onderwijs veel meer aansluit bij de wereld van studenten met een hoge sociaaleconomische status dan bij studenten uit andere groeperingen. Wanneer deze werelden vergelijkbaar zijn, ervaren studenten weinig tot geen obstakels om academisch en sociaal geïntegreerd te raken in het hoger onderwijs. Daarentegen hebben jongeren met een jeugdzorgachtergrond vaak te maken met een aanzienlijke kloof tussen deze twee werelden. In plaats van deze status quo te accepteren, betoogt Réndon dat onderwijsinstellingen structurele veranderingen van binnenuit moeten doorvoeren om aan te sluiten op alle soorten studenten. Vanuit deze optiek is het bieden van ondersteuning aan jongeren met een jeugdzorgachtergrond dus niet een verkapte vorm van stigmatisering, maar juist een poging om een ongelijk speelveld gelijk te maken.

Deze visie van Réndon op de rol van onderwijsinstellingen staat in contrast met veel van de bestaande literatuur, waarin voornamelijk aandacht is voor het individu en minder voor structurele kenmerken van onderwijsinstellingen. Wanneer er wel aandacht was voor de rol

van onderwijsinstellingen, bleef dit vaak beperkt tot algemene termen en aanbevelingen. Hierdoor konden er slechts twee studies naar de effectiviteit van specifieke retentiestrategieën worden geïdentificeerd, die weliswaar enigszins aanwijzingen toonden voor het verbeteren van het welzijn van studenten met een jeugdzorgachtergrond, maar methodologisch nog zwak zijn. Het lijkt er dus op dat ondanks dat er steeds meer onderzoek is naar jongeren met een jeugdzorgachtergrond in het hoger onderwijs, dit onderzoek zich grotendeels nog in een verkennend en beschrijvend stadium bevindt. Deze bevindingen liggen in lijn met die van Johnson (2021), die in een vergelijkbare literatuurstudie kritiek uitte op de vele studies die een zwak onderzoeksdesign hanteren, gekenmerkt door het toepassen van slechts basale inferentiële statistiek, dunne beschrijvingen van thema's en een geringe aandacht voor versturende variabelen. Een belangrijke kanttekening bij deze kritiek is dat de aandacht voor dit onderwerp en de kwaliteit van studies sterk variëren van land tot land, waarbij Engeland en de Verenigde Staten koplopers lijken te zijn gezien hun relatief grote aandeel in de bestaande literatuur.

Wat verder opviel in de bestaande literatuur is het grote aantal studies dat moest worden uitgesloten van dit onderzoek, omdat deze zich uitsluitend richtten op retentiestrategieën voor studenten binnen beroepsopleidingen (bijvoorbeeld: vocational en trade schools), zonder aandacht te besteden aan jongeren in het hoger onderwijs. Dit is interessant, omdat de resultaten weergeven dat jongeren met een jeugdzorgachtergrond vaak het gevoel hebben dat de maatschappij lage verwachtingen van hen heeft en hierdoor soms al bij voorbaat aanneemt dat zij iets niet kunnen. Mogelijk speelt stigma -dat de universiteit te hoog gegrepen is voor deze jongeren- ook een rol in het onderzoeksveld.

Dit onderzoek kende enkele inhoudelijke en methodologische beperkingen. Een inhoudelijke beperking was dat de uitkomstmaat gehanteerd in dit onderzoek (onderwijssucces, gedefinieerd als het voorkomen van uitval en het behalen van een diploma)

vrij eendimensionaal was. Deze uitkomstmaat richtte zich namelijk uitsluitend op academische indicatoren van onderwijssucces, zonder rekening te houden met de bredere ontwikkeling van een student tijdens zijn studieperiode, zoals op sociaal, emotioneel en spiritueel gebied (Rendón, 2006). Omdat de definities van ‘onderwijssucces’ kunnen variëren, kan het gebruik van een eenzijdige uitkomstmaat mogelijk niet recht doen aan de studenten met andere opvattingen van succes.

Een andere inhoudelijke beperking was dat hoewel geïnccludeerde studies vergelijkbare terminologie gebruikten voor jeugdzorg en onderwijs, de inhoudelijke interpretatie van deze termen soms verschilde, wat kan leiden tot misinterpretaties wanneer iemand niet volledig bekend is met een bepaalde cultuur. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in de verschillende betekenissen die werden gegeven aan ‘jeugdzorg’. Hierin vond je variaties tussen zorg waarbij een kind verblijft in een relatief klein pleeggezin in een ‘gewone’ woonwijk, tot grote jeugd dorpen zoals in Israël waarin honderden jongeren gelijktijdig verblijven (Zeira et al., 2021). De vraag is in hoeverre deze verschillende definities van invloed zijn op de generaliseerbaarheid van de resultaten.

Een derde inhoudelijke beperking was dat de data binnen de geïnccludeerde studies soms vertroebeld was. Veel studies verzamelen hun gegevens namelijk uit de administratie van onderwijsinstellingen, waar jongeren met een jeugdzorgachtergrond regelmatig gegroepeerd worden met andere groepen (zoals bijvoorbeeld jongeren met een overleden ouder) (Johnson, 2021). De vertroebeling van de data heeft mogelijk een negatief effect gehad op de inhoudsvaliditeit van dit onderzoek.

Met betrekking tot de methodologie waren er ook verschillende beperkingen. Allereerst heeft dit onderzoek zich vanwege het korte tijdsbestek moeten limiteren tot het doorzoeken van slechts twee literatuur databanken. Hierdoor kan relevante literatuur uit andere bronnen zijn gemist, wat kan leiden tot publicatiebias. Een tweede methodologische

beperking was dat het screenen van de literatuur werd uitgevoerd door slechts één beoordelaar, wat nadelige gevolgen kan hebben voor de betrouwbaarheid en repliceerbaarheid van dit onderzoek. Ten slotte zijn de gebruikte aangepaste versies van de kwaliteitsinstrumenten niet in de praktijk getest op psychometrische validiteit, waardoor uitspraken over de kwaliteit van de geïncludeerde literatuur slechts gebaseerd zijn op indicaties met weinig wetenschappelijke ondersteuning.

Dit onderzoek kent enkele implicaties voor zowel wetenschap en praktijk. Ondanks dat het vanwege de beperkte tijd, inhoudelijke en methodologische beperkingen zijn verbeterpunten kent, biedt het waardevol inzicht in de uitdagingen waarmee jongeren met een jeugdzorgachtergrond te maken kunnen krijgen, evenals de rol van onderwijsinstellingen daarbij. Dit onderzoek laat zien dat uitdagingen en oplossingen in het hoger onderwijs verder gaan dan de individuele jongere, maar dat er helaas nog weinig onderzoek is gedaan naar de effectiviteit van specifieke retentiestrategieën vanuit de onderwijsinstellingen zelf. Een eerste aanbeveling voor de wetenschap is dan ook om meer specifieke retentiestrategieën te ontwikkelen, of van bestaande strategieën het effect te onderzoeken, zodat concreet gemaakt kan worden wat wel en niet werkt voor deze populatie. Een tweede aanbeveling voor de wetenschap is om de aandacht die er is voor studenten met een jeugdzorgachtergrond in beroepsopleidingen door te trekken naar studenten in het hoger onderwijs. Een derde aanbeveling is om onderwijs-uitkomstmaten te hanteren die verder gaan dan slagingspercentages, om recht te doen aan de brede ontwikkeling van de student op sociaal, emotioneel en spiritueel niveau.

Een aanbeveling voor onderwijsinstellingen is om optimaal gebruik te maken van de middelen die er zijn. Veel initiatieven zijn namelijk al beschikbaar binnen onderwijsinstellingen, zoals ondersteunend medewerkers en ondersteuningsgroepen, en vereisen enkel nog specifieke afstemming op de doelgroep van jongeren met een

jeugdzorgachtergrond, wat bereikt kan worden met hulp van specialisten en ervaringsdeskundigen. Daarnaast blijkt uit de literatuur dat externe maatschappelijke instanties er voor open staan om samen te werken om deze jongeren te ondersteunen, door bijvoorbeeld het aanbieden van kleding en studiemateriaal. Dit kost de onderwijsinstelling financieel weinig extra, maar kent wel als voorwaarde dat onderwijsinstellingen hierin de eerste stap willen zetten. Tot slot is het belangrijk dat onderwijsinstellingen verder durven te kijken dan enkel het ‘aanbieden van voorzieningen’, maar dat zij structurele veranderingen van binnenuit doorvoeren om inclusief te zijn voor alle soorten studenten, bijvoorbeeld door toelatingseisen, het curriculum en de rol van universiteitsmedewerkers te herzien (Réndon, 2006).

Literatuurlijst

- Askew, J., Rodgers, P., & West, A. (2016). Who Cares for Care Leavers? *New Directions for Higher Education*, 175, 49-56. <https://doi.org/10.1002/he.20198>
- Breda, V. (2018). A critical review of resilience theory and its relevance for social work. *Social Work/Maatskaplike Werk*, 54(1), 1-18. <https://doi.org/10.15270/54-1-611>
- Briggs, E. C., Greeson, J. K. P., Layne, C. M., Fairbank, J. A., Knoverek, A. M., & Pynoos, R. S. (2012). Trauma Exposure, Psychosocial Functioning, and Treatment Needs of Youth in Residential Care: Preliminary Findings from the NCTSN Core Data Set. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 5(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/19361521.2012.646413>
- Millet, C. M. (2022). *Expanding Promise: Depicting the Ecosystems of Support and Financial Sustainability for Five College Promise Populations*. ETS Research Report Series. <https://doi.org/10.1002/ets2.12350>
- Cameron, C., Jackson, S., Hauari, H., & Hollingworth, K. (2012). Continuing Educational Participation among Children in Care in Five Countries: Some Issues of Social Class. *Journal of Education Policy*, 27(3), 387-399. <https://doi.org/10.1080/02680939.2011.644811>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022). *Steeds meer hoogopgeleiden in Nederland: wat voor beroep hebben ze?* Geraadpleegd op 6 juni 2024, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2022/steeds-meer-hoogopgeleiden-in-nederland-wat-voor-beroep-hebben-ze-?onpage=true>
- Cotton, D. R. E., Nash, T., & Kneale, P. (2017). Supporting the retention of non-traditional students in higher education using a resilience framework. *European Educational Research Journal*, 16(1), 62–79. <https://doi.org/10.1177/1474904116652629>
- Courtney, M. E. (2009). The Difficult Transition to Adulthood for Foster Youth in the US: Implications for the State as Corporate Parent and commentaries. *Social Policy Report*, 23(1), 1-20. <https://doi.org/10.1002/j.2379-3988.2009.tb00058.x>

- Day, A., Dworsky, A., Fogarty, K., & Damashek, A. (2011). An examination of post-secondary retention and graduation among foster care youth enrolled in a four-year university. *Children and Youth Services Review*, 33(11), 2335-2341. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.08.004>
- Elliott, S., & FitzGerald, C. (2023). Navigating Higher Education: Factors Contributing to Former Foster Care Youth's Graduation from Post-Secondary Education. *Canadian Journal of Higher Education*, 52(4), 56-66. <https://doi.org/10.47678/cjhe.v52i4.189775>
- Ellis, K., & Johnston, C. (2024). Resilience, Higher Education and Widening Participation: Generating Change for Care Experienced Students. *Higher Education: The International Journal of Higher Education Research*, 87(1), 1-16. <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00985-8>
- Fragoso, A., GonÇAlves, T., Ribeiro, C. M., Monteiro, R., Quintas, H., Bago, J., Fonseca, H. M. A. C., & Santos, L. (2013). The transition of mature students to higher education: Challenging traditional concepts? *Studies in the Education of Adults*. <https://doi.org/10.1080/02660830.2013.11661642>
- Gray, L., Font, S., Unrau, Y., & Dawson, A. (2018). The Effectiveness of a Brief Mindfulness-Based Intervention for College Freshmen Who Have Aged out of Foster Care. *Innovative Higher Education*, 43(5), 339-352. <https://doi.org/10.1007/s10755-018-9433-3>
- Gross, J. P., Geiger, J. M., King, G., King, S. (2021). Money Matters: Factors Associated with Receipt of Financial Aid Among Youth Who have Experienced Foster Care. *Journal of Student Financial Aid*, 52(1), 6. <https://doi.org/10.55504/0884-9153.1756>
- Hail, T. M., & Kearney, K. S. (2023). Completing College after Foster Care: A Retrospective Lens. *International Journal on Social and Education Sciences*, 5(3), 3. <https://doi.org/10.46328/ijonses.558>

- Harrison, N. (2020). Patterns of participation in higher education for care-experienced students in England: Why has there not been more progress? *Studies in Higher Education*, 45(9), 1986-2000. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1582014>
- Hass, M., & Graydon, K. (2009). Sources of resiliency among successful foster youth. *Children and Youth Services Review*, 31(4), 457-463. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2008.10.001>
- Hogan, S. R. (2020). Foster Youth, Health, and College Campus Support Program Participation: The First-Year Experience. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, 57(1), 1-14. <https://doi.org/10.1080/19496591.2019.1622550>
- Johnson, R. M. (2021). The State of Research on Undergraduate Youth Formerly in Foster Care: A Systematic Review of the Literature. *Journal of Diversity in Higher Education*, 14(1), 147-160. <https://doi.org/10.1037/dhe0000150>
- Jones, S. E. & Varga, M. D. (2021). Students Who Experienced Foster Care are on Campus: Are Colleges Ready? *Georgia Journal of College Student Affairs*, 37(2). <https://doi.org/10.20429/gcpa.2021.370202>
- Mahdiani, H., & Ungar, M. (2021). The Dark Side of Resilience. *Adversity and Resilience Science*, 2(3), 147-155. <https://doi.org/10.1007/s42844-021-00031-z>
- Medlin, A., & Jaeger, A. (2021). Foster Kids Capital. *Journal of College Student Development*, 62(2), 154-168. <https://doi.org/10.1353/csd.2021.0014>
- Okpych, N. J., & Courtney, M. E. (2021). Barriers to Degree Completion for College Students with Foster Care Histories: Results from a 10-Year Longitudinal Study. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 23(1), 28-54. <https://doi.org/10.1177/1521025118791776>
- Okpych, N. J., & Gray, L. A. (2021). Ties That Bond and Bridge: Exploring Social Capital among College Students with Foster Care Histories Using a Novel Social Network Instrument (FC-

Connects). *Innovative Higher Education*, 46(6), 683-705. <https://doi.org/10.1007/s10755-021-09553-x>

Okumu, J. O. (2014). Meaning-Making Dynamics of Emancipated Foster Care Youth Transitioning into Higher Education: A Constructivist-Grounded Theory. *Journal of The First-Year Experience & Students in Transition*, 26(2), 9-28. Geraadpleegd op 5 juni 2024, van <https://www.proquest.com/openview/61723db38fa979f63b35d584e5780ac3/1?cbl=18750&pq-origsite=gscholar>

Pecora, P. J., Mei-ling, K., Steiner, E. (2013). Effective services for improving education and employment outcomes for children and alumni of foster care service: Correlates and educational and employment outcomes. *Child and Family Social Work*, 20(2). <http://dx.doi.org/10.1111/cfs.12063>

Rendón, L. I. (2006). *Reconceptualizing success for underserved students in higher education*. Paper presented at the meeting of 2006 National Symposium on Postsecondary Student Success, Washington, DC. Geraadpleegd op 5 juni 2024, van https://nces.ed.gov/npec/pdf/resp_Rendon.pdf

Rosenberg, R. (2018). *Strengthening Social Networks of Youth Aging Out of Foster Care: Promoting Positive Adult Outcomes*. [Dissertatie, Virginia Commonwealth University]. Proquest. Geraadpleegd op 5 juni 2024, van <https://www.proquest.com/openview/184c22c82926e379fbf16e90889c08cf>

Salazar, A. M., Jones, K. R., & Emerson, J. C. (2016). Postsecondary Strengths, Challenges, and Supports Experienced by Foster Care Alumni College Graduates. *Journal of College Student Development*, 57(3), 263-279. <https://doi.org/10.1353/csd.2016.0029>

Sebba, J., Berridge, D., Luke, N., Fletcher, J., Bell, K., Strand, S., Thomas, S., Sinclair, I., & O'Higgins, A. (2015). The educational progress of looked after children in England: Linking

care and educational data. *REES Centre Reports*. Geraadpleegd op 6 juni 2024, van <https://ora.ox.ac.uk/objects/uuid:49b64928-4808-4898-911c-30e8981b2ffb>

Stevenson, J., Baker, Z., Harrison, N., Bland, B., Jones-Devitt, S., Donnelly, A., Pickering, N., & Austen, L. (2020). Positive impact? *What factors affect access, retention and graduate outcomes for university students with a background of care or family estrangement?* Unite Foundation. Geraadpleegd op 6 juni 2024, van <http://shura.shu.ac.uk/25839/1/Positive-Impact-Report.pdf>

Toms, O. M., Collins, J. C., & Campbell-Whatley, G. D. (2022). A tenacious population: Supporting former foster youth in higher ed. *Journal for Multicultural Education*, 17(1), 106-122. <https://doi.org/10.1108/JME-05-2022-0058>

University College London. (2019). *Getting it right for care experienced students in higher education*. Geraadpleegd op 29 maart 2024, van https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10096401/1/getting_it_right_for_care_experienced_students_in_higher_education.pdf

Unrau, Y. A. (2011). From Foster Care to College: The Seita Scholars Program at Western Michigan University. *Reclaiming Children and Youth*, 20(2), 17-20. Geraadpleegd op 5 juni 2024, van <https://www.researchgate.net/publication/313090087>

Wilson, J. Z., Harvey, A., & Mendes, P. (2019). Changing Lives: Improving Care Leaver Access to Higher Education. *Oxford Review of Education*, 45(4), 573-586. <https://doi.org/10.1080/03054985.2019.1596074>

Zeira, A., Achdut, N., & Benbenishty, R. (2023). Predicting Educational Attainments and Enrollment to Higher Education: A Longitudinal Study of Care Leavers in Israel. *Research in Higher Education*, 64(8), 1165-1190. <https://doi.org/10.1007/s11162-023-09742-x>

Appendix

A. Reviewprotocol

Enkel peer-reviewed wetenschappelijke artikelen, rapportages en boeken geschreven in het Engels of Nederlands en gepubliceerd vanaf 2010 tot juli 2024 worden geïnccludeerd.

- Wanneer literatuur niet peer-reviewed is wordt deze geëxcludeerd
- Wanneer literatuur in een andere taal dan Nederlands of Engels geschreven is wordt deze geëxcludeerd
- Wanneer literatuur ouder is dan 2010 wordt deze geëxcludeerd

Zowel kwalitatieve en kwantitatieve studies worden geïnccludeerd.

- Ook combinaties van kwantitatieve en kwalitatieve studies worden geïnccludeerd

Enkel studies die rapporteren over jongeren tussen de 17 en 28 jaar met een jeugdzorgachtergrond (pleegzorg en/of residentiële jeugdzorg) worden geïnccludeerd.

- Geen jeugdzorgachtergrond met enkel ambulante begeleiding, waarbij geen sprake was van een uithuisplaatsing
- Geen jeugdzorgachtergrond in de justitiële jeugdzorg
- Onderzoeken die een bredere leeftijdsrange hanteren (jongeren onder de 17 jaar of ouder dan 28 jaar) zijn toegestaan, mits het merendeel van de doelgroep binnen de 17 en 28 jaar valt.

Enkel studies die rapporteren over factoren die het succesvol volhouden en voltooiën van de studie in het hoger onderwijs (hbo, wo en internationaal vergelijkbaar) beïnvloeden worden geïnccludeerd.

- Hierbij worden zowel algemene factoren meegenomen (zoals een sterk sociaal netwerk) als specifieke retentiestrategieën (strategieën geïnitieerd vanuit de onderwijsinstelling of de overheid, zoals bijvoorbeeld academische ondersteuning).
- Geen factoren die buiten de invloedssfeer van het individu, de omgeving en de organisatie liggen (intelligentie, aangeboren aandoening).
- Geen onderwijs van lager niveau dan hbo en hoger niveau dan een universitaire master

B. Ontwikkeling zoekstrategie

Zoektermen ontwikkeling

Zoektermen	Aantal resultaten
Care experienced youth AND higher education	1
Youth AND post care AND higher education	2
Adolescents AND post care AND higher education	1
Youth AND care experience AND higher education	10
Youth OR adolescent* AND care experience AND higher education	11
Youth OR adolescent* OR student AND care experience AND higher education	107
Youth OR adolescent* OR student AND care experience OR post care AND higher education	124
Youth OR adolescent* OR student AND care experience OR post care OR care leaver* AND higher education	129
Youth OR adolescent* OR student AND care experience OR post care OR care leaver* OR foster care AND higher education	198
Youth OR adolescent* OR student AND care experience OR post care OR care leaver* OR foster care OR residential youth care AND higher education	199
Youth OR adolescent* OR student AND care experience OR post care OR care leaver* OR foster care OR residential youth care AND higher education OR university	237
Youth OR adolescent* OR student AND care experience OR post care OR care leaver* OR foster care OR residential youth care AND higher education OR university OR college	245
Youth OR adolescent* OR student AND care experience* OR post care OR care leaver* OR foster care OR residential youth care AND higher education OR university OR college OR post secondary	252
Youth OR adolescent* OR student AND care experience* OR post care OR care leaver* OR foster care* OR residential youth care AND higher education OR university OR college OR post secondary	288

Reflectie zoektermen

Het zoeken naar relevante studies ben ik begonnen met een klein aantal zoektermen, waardoor het voor mij overzichtelijk bleef welke woorden veel en weinig resultaten opleverden, en of bepaalde woorden mogelijk herschreven moesten worden. De eerste resultaten waren al redelijk specifiek, in die zin dat ze op het eerste gezicht relevant leken voor mijn onderzoek. De sensitiviteit van mijn zoektermen ontbrak

echter nog wel, aangezien ik nog maar zeer weinig studies vond en het waarschijnlijk is dat veel relevante studies niet werden getoond. De resultaten waren wel bruikbaar om nieuwe zoektermen te vinden door middel van het sneeuwbaaleffect. Gaandeweg ben ik meer zoekwoorden gaan toevoegen en herschreef ik woorden door bijvoorbeeld een * te gebruiken om alle mogelijke schrijfwijzen van het woord te includeren. Uiteindelijk koos ik mijn definitieve zoekslag op basis van de aansluiting met de onderzoeksvraag en PICOC, en omdat ik de resultaten voldoende specifiek en sensitief vond.

C. Kwaliteitsbeoordeling

Kwaliteitsbeoordelingsinstrument RTI (aangepaste versie)

		Okpych & Courtney (2021)	Hogan (2020)	Zeira et al. (2021)	Gray et al. (2018)	Cameron et al. (2012)	Millet (2022)	Okpych & Gray (2021)	Gross et al. (2021)	Toms et al. (2022)
Design	Is het gekozen onderzoeksdesign geschikt voor de onderzoeksvraag? Zijn er risico's op vertekening van de resultaten door het gehanteerde onderzoeksdesign?	2	2	2	1	1	2	1	1	1
Steekproeftrekking & selectiebias	Is de steekproef representatief voor de populatie? Is er risico op vertekening van de resultaten door de wijze van steekproeftrekking?	1	1	1	1	2	2	1	1	0
Instrumentarium	Zijn de gebruikte instrumenten (e/o variabelen) valide en betrouwbaar?	2	2	1	2	2	0	2	2	0
Missing data en drop-out	Worden de resultaten in het onderzoek mogelijk vertekend door missende gegevens of drop-out?	2	1	2	1	2	2	1	1	1
Analyse	Is de gekozen analyse passend voor de onderzoeksvraag? Is voldaan aan de assumpties van de toets?	2	2	2	2	1	0	1	2	2
Conclusie en rapportage	Zijn de conclusies van het onderzoek passend bij de uitkomsten van de analyse? Zijn de uitkomsten volledig en representatief gerapporteerd?	2	2	2	2	1	2	2	1	2
	Totaalscore (max = 12)	11	10	10	9	9	8	8	8	6

2 (goede kwaliteit, klein risico), 1 (redelijke kwaliteit, enig risico), 0 (slechte kwaliteit, hoog risico / ontbrekende gegevens)

Kwaliteitsbeoordelingsinstrument COREQ (aangepaste versie)

		Salazar et al. (2016)	Elliot & Fitzgerald (2023)	Johnson (2021)	Okumu (2014)	Hail & Kearny (2023)	Ellis & Johnston (2024)	Jones & Varga (2021)	Wilson et al. (2019)	Askew et al. (2016)	Unrau (2011)
Onderzoeksteam en reflexiviteit	Kenmerken onderzoeker (credentials; beroep; geslacht; ervaring/training)	2	2	0	2	2	1	0	1	2	1
	Relatie tussen onderzoeker en participant	0	2	n.v.t.	0	0	2	0	0	n.v.t.	0
Onderzoeksdesign	Kwaliteit steekproef(selectie)	2	1	2	1	1	1	1	1	n.v.t.	0
	Setting data-verzameling	1	1	2	0	0	0	1	0	n.v.t.	0
	Uitgebreidheid data-verzameling (pilot-testen; herhaalde interviews; audio/visuele opname; duur interview; datasaturatie; member check)	2	1	2	2	1	0	1	1	n.v.t.	0
Analyse en resultaten	Kwaliteit data-analyse (aantal codeerders; beschrijving codeerboom en thema's; gebruikte software; member check)	2	2	1	1	1	1	1	0	n.v.t.	0
	Kwaliteit verslaglegging (vermelding citaten; consistentie tussen data en resultatensectie; helderheid)	2	1	2	2	2	1	1	1	2	0
	Totaalscore (max = 14)	11	10	9	8	7	6	5	4	4	1

2 (goede kwaliteit, klein risico), 1 (redelijke kwaliteit, enig risico), 0 (slechte kwaliteit, hoog risico / ontbrekende gegevens)

D. Data-extractie

Studie		Askew et al. (2016)	Cameron et al. (2012)	Elliot & Fitzgerald (2023)
Onderzoeksdesign	Kwantitatief/kwalitatief	Kwalitatief	Mixed methods	Kwalitatief
	Instrument/design	-	Interviews en internationale data-analyse	Interview, thema's identificeren
	Type studie	Beschrijvend	Cross-culturele studie	Retrospectief
Theoretisch raamwerk/model	Bv. hechting/veerkracht/trauma/overig	Student experience (totaliteit van het leven van de student binnen het hoger onderwijs)	-	Conceptueel model Student Development Pathway (Fergusons, 2019)+ resilience theory + resistance theory
Doelgroep	Leeftijd	-	18-24	20-40
	Type jeugdzorgachtergrond (pleegzorg/residentieel)	Uithuisgeplaatst	Public care (uithuisgeplaatst)	Pleegzorg en residentieel
	Scholingsstatus	-	Studerend	Diploma behaald
Onderwijsvorm	Hbo/wo/internationaal vergelijkbaar	University	Tertiary education	Post secondary education
	Land onderwijsinstelling	Verenigd Koninkrijk	Denemarken, Hongarije, Spanje, Zweden, Verenigd Koninkrijk	Canada
Retentiestrategie	Factoren die behalen succesvolle resultaten belemmeren	-	In landen met weinig state support waar jongeren naast hun studie moeten werken kan het in tijden van werkloosheid moeilijker worden voor jongeren met een jeugdzorgachtergrond om te studeren. Het goed doen op school is voor een groot gedeelte gelinkt aan materiele middelen, sociale netwerken en de waarde die is uitgedrukt over onderwijs toen het kind opgroeide. De vraag is wat nationaal beleid doet omtrent het opgroeien van kinderen en welke educatieve kansen geboden worden. Jongeren met een jeugdzorgachtergrond komen vaak uit een gezin met een lage SES. Ouders vonden het moeilijk om praktisch te ondersteunen, bv door verslaving. Kinderen die mishandeld zijn geweest hebben speciale aandacht nodig voor hun onderwijsbehoeften. Vanuit beleid wordt er weinig aandacht besteed aan vervolgonderwijs voor jongeren in care. Alleen in Denemarken is sinds 2006 een wet in werking gegaan waarbij het welzijn van deze jongeren wordt gevolgd, en onderwijs loopbaan wordt gemonitord. Jeugdzorg waar jongeren geplaatst worden hebben zelf vaak ook geen hoge opleiding gehad, dus hebben zelf ook minder middelen en netwerk. Dit ligt ook een deel aan beleid, er moet geld zijn voor goede begeleiders. Ook negatief is vele wisselingen van begeleiders. In onderwijsbeleid wordt er nauwelijks wat genoemd over jongeren met jeugdzorgachtergrond. In sommige landen kun je financiële hulp krijgen. In sommige landen is er niks. In Zweden wordt er vanuit gegaan dat zodra de jongere uit zorg is, de verantwoordelijkheid van de staat eindigt, maar dat hierbij de verwachting is dat een jongere pas uit zorg gaat als dat kan. In sommige landen is accommodatie beschikbaar onder voorwaarde van studeren. In Engeland wel hulp vastgelegd: financiële en professionele ondersteuning tot de leeftijd van 25 jaar. Het eerste kan je als integratie zien maar ook als verwaarlozing. Engeland kan je als een lifeline zien maar ook als stigmatisering. Op Europees niveau wordt nergens de educatie van jongeren met een jeugdzorgachtergrond specifiek benoemd.	Stigma, lage verwachtingen, geen ondersteunende volwassenen beschikbaar die ze informeren over HE of hun aanmoedigen om vol te houden gedurende het programma. Onderwijs werd ontmoedigd vanaf jonge leeftijd. Uitspraken zoals: "weet je zeker dat je het wel kan, jongeren met deze achtergrond doen het vaak niet goed in dit type werk."
	Factoren die retentie bevorderen	De universiteit werd bewust van het ondersteunen van deze doelgroep doordat een stichting voor kinderen die crisis hebben ervaren (BUTTLE) kwaliteitskeurmerken introduceerde. Hierdoor ontstond er een raamwerk voor hoger onderwijsinstellingen om hun ondersteuning te definiëren en verbeteren. Om het keurmerk te krijgen moest je minimaal aan het volgende voldoen: (1) een bij naam genoemd contact voor specifieke ondersteuning en advies voor, tijdens en na aanmelding voor de universiteit.(2) additionele specifieke financiële ondersteuning. (3) 365 dagen accommodatie gedurende undergraduate study. (4) hulp en ondersteuning bij de transitie naar hoger onderwijs. Label werkte erg goed en veel uni's wilden hieraan voldoen. Uit papers komen aanbevelingen naar voren: (1) betere identificatie van care leavers via het nationale formele application system. (2) een beurs vanuit de gemeente van 2000. (3) Universiteiten moeten meer gericht outreach work doen, staff training en verdere ondersteuning van jongeren in care. Wat de uni nu concreet doet: zo snel mogelijk een contactpersoon aanbieden bij aanmelding. formeel aanmeldingssysteem: sommige jongeren wel zorgen over labeling --> informatie bieden waarom het toch goed is om kenbaar te maken. Het outreach team verzorgt activiteiten voor de aanmeldingen om deze jongeren bekend te maken met het hoger onderwijs en vertrouwen op te bouwen. Een pool van looked-after childrens champions, rolmodellen die former care leavers zijn (als ik dit kan, kan jij het ook). Is ook nuttig voor de champions zelf, zij doen vaardigheden op als rolmodel wat weer toegevoegde waarde kan hebben bij het zoeken naar werk. Netwerk van instituten om kennis over te dragen van best practice in Europa.		Beschikbare ondersteunende volwassenen. Vastberadenheid, beter leven willen, niet terug willen naar hoe het was, anders zijn dan je ouders. Bieden van weerstand tegenover stigma en stereotypingen.

Studie		Ellis & Johnston (2024)	Gray et al. (2018)	Gross et al. (2021)	Hail & Kearny (2023)
Onderzoeksdesign	Kwantitatief/kwalitatief	Mixed methods	Mixed methods	Kwantitatief	Kwalitatief
	Instrument/design	Interview en enquête	Five Facet Mindfulness Questionnaire (FFMQ). Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQ). Perceived Stress Scale (PSS). Focusgroep.	Enquêtes uit nationale databank	Semi-gestructureerd interview
	Type studie	Cross-sectioneel	Effectonderzoek	Exploratief (event history analysis) en longitudinale data	Multi-case study
Theoretisch raamwerk/model	Bv. hechting/veerkracht/trauma/overig	Resilience	-	Multilevel Model of College Access (Perna, 2006)	Zelfdeterminatietheorie + symbolisch interactionisme + ervaringen van jongeren zelf
Doelgroep	Leeftijd	Meerderheid tussen 18-26, maar ook iets ouder	18-25	19-21	22-37 ten tijde van studie
	Type jeugdzorgachtergrond (pleegzorg/residentieel)	Zelf geïdentificeerd jeugdzorgachtergrond	Foster care	Foster care	Foster care
	Scholingsstatus	Studerend	Studerend	-	Afgestudeerd
Onderwijsvorm	Hbo/wo/internationaal vergelijkbaar	University	University	-	Minimaal bachelor degree
	Land onderwijsinstelling	Engeland en Wales	Verenigde Staten	Verenigde Staten	Verenigde Staten
Retentiestrategie	Factoren die behalen succesvolle resultaten belemmeren	Geen ondersteuning bij start studie, zelf spullen moeten brengen naar campus. Beschamend om begeleider bij je te hebben. Moeite om erbij te horen, je kan niet over dezelfde dingen meepraten, leeftijdsverschil, meer zelfstandig. Hertraumatiserend om kamer te moeten delen met medestudenten die veel drugs gebruiken. Stigma, minder financiële middelen, twee werelden, anders voelen. Ondersteuning vanuit universiteit erg wisselend, en je moet aan hele concrete criteria voldoen van 'care leaver' om deze te kunnen ontvangen. Ook is ondersteuning vaak leeftijdsafhankelijk en stopt deze na 25e. Middelen moeilijk te vinden, universiteit geen 'gezicht'. Helft van participanten geeft aan overwogen te hebben om te stoppen voor gezondheidsredenen, financiële zorgen en problemen in de familie.		Financiële hulp ligt genest in een complexe context van sociale, familiale, en maatschappelijke factoren. Er zijn veel verschillen in wie en voor hoe lang iemand financiële hulp kan krijgen, terwijl het wel een belangrijk ondersteuningsmiddel is voor het behalen van een diploma in het hoger onderwijs.	Gebrek aan academische voorbereiding, ervaren gebrek aan hulp van staff. Campus support programs zijn niet verplicht voor een uni om aan te bieden en daardoor verschild het aanbod nogal, hoeveel geld er beschikbaar is, niveau van samenwerking, het framework en effectiviteit. Ze zijn terughoudend met om hulp vragen, zowel formeel als informeel. Niet achtergrond willen delen want ze willen geen medelijden. Jongeren geven zowel aan anderen niet nodig te hebben (erg zelfstandig), maar tegelijk juist weer wel. Om hulp vragen wordt als bedreigend ervaren, de kwetsbaarheid, ze willen zichzelf zien als autonoom. Uitspraak van jongere: pride or stubbornness as their only barrier to success. Er zijn geen speciale programma's binnen de studie specifiek voor deze doelgroep. Participanten in deze studie waren in staat middelen en hulp te vergaren, maar een specifiek programma die ze hiermee had kunnen helpen wanneer dit niet was gelukt is belangrijk.
	Factoren die retentie bevorderen	Moving in support (uitleg over wat je moet doen en hulp bij spullen brengen). Wordt geprefereerd om dichtbij eigen netwerk te wonen i.p.v. met medestudenten. Veroorzaakt wel dat je minder goed mee kan doen met activiteiten. Financiële ondersteuning. Aandacht voor studentwelzijn kan leiden tot meer doorzettingsvermogen in studie.	Jongvolwassenen hebben meer moeite om langdurig motivatie te behouden, daarom reageren ze mogelijk beter op kortdurende interventies. Geïmpenteerd werd de Koru Mindfulness program --> evidence based voor studenten en jongvolwassenen. Relatief kort. 1 sessie per week gedurende 4 weken. Effect: verbetering gemiddelde score stressniveau en slaapkwaliteit. Beter worden in gevoelens beschrijven met woorden. Voordeel: lage implementatiekosten. Nadeel: interventie blijft nodig, effect neemt af na eindigen cursus. Belangrijk dat studenten zelf mogen kiezen om mee te doen.		ETV = education and training vouchers, waarbij eligible participants \$5000 dollar krijgen voor studiekosten. Sinds 2008 mogen jongeren langer in zorg blijven en krijgen ze specifieke hulp bij de transitie 90 dagen voor vertrek. Beloning en relaties worden als waardevoller ervaren dan tastbare steun die vaak aangeboden wordt (is ook belangrijk maar relatievorming meer). Relatie moet verder gaan dan basic living skills aanleren. Emotionele ondersteuning erg belangrijk. Wat erg hielp was een soort mentor die betrouwbaar, consistent, empathisch en oprecht was, specifiek belangrijk voor deze doelgroep ivm achtergrond trauma. Emotionele hulp helpt om studie vol te houden en compenseert voor eventuele academische gebrek voorbereiding. Ook onderzoek naar completers versus non-completers van studie: completers zochten vooral emotionele steun, non-completers zochten financiële steun maar kregen geen emotionele steun. Onderstreept belangrijke rol emotionele steun voor onderwijssucces. De wil om levenskwaliteit te verbeteren en geloof dat dat bereikt kan worden met HE. Ook geven ze aan dat ze graag anderen willen helpen in hun werk. Ondanks dat financiële hulp en beurzen niet toereikend waren, bleef emotionele hulp steeds als belangrijkste terugkomen in gesprekken. Dit formeel in een programma doen kan echt helpen. Aangeraden wordt mentoren die zelf jeugdzorg ervaring hebben, zij hebben specifieke kennis. Jongeren trekken vooral toe naar emotionele steun waar ze niet helemaal hun verhaal opnieuw hoeven uit te leggen.

Studie		Hogan (2020)	Johnson (2021)	Jones & Varga (2021)
Onderzoeksdesign	Kwantitatief/kwalitatief	Kwantitatief	Kwalitatief	Kwalitatief
	Instrument/design	Analyse naar gezondheid en welzijn, interviews	Literatuurstudie	Interviews
	Type studie	Prospectief (longitudinaal), vergelijken groep met controlegroep	Systematische review	Exploratief
Theoretisch raamwerk/model	Bv. hechting/veerkracht/trauma/overig		Student Success Model for Underserved Students	Maslow's Hierarchy of Needs (fysiologisch, veiligheid, verbinding, esteem, self-actualization)
Doelgroep	Leeftijd	-	-	-
	Type jeugdzorgachtergrond (pleegzorg/residentieel)	Foster youth	Pleegzorg en residentieel	Pleegzorg
	Scholingsstatus	Eerstejaars studenten	Voor, tijdens en na studie	Studerend
Onderwijsvorm	Hbo/wo/internationaal vergelijkbaar	4 year university	Undergraduate/college	College
	Land onderwijsinstelling	Verenigde Staten	Verenigde Staten	Verenigde Staten
Retentiestrategie	Factoren die behalen succesvolle resultaten belemmeren	Jongeren die meededen aan programma gingen er op achteruit qua fysieke en mentale gezondheid, terwijl jongeren die niet meededen relatief stabiel bleven, ondanks dat de groepen bij baseline vergelijkbaar waren. Is er dan iets intrinsieks aan dit programma waardoor hun gezondheid achteruit gaat? Respect voor autonomie kan een cruciale component zijn doordat zij gedurende jeugdzorg vaak beperkingen hadden ervaren op zelf-determinatie en nemen van beslissingen --> frustrerend. Deze dynamiek voortzetten in een programma die te gestructureerd of controlerend is werd niet goed ontvangen door deze jongeren. Het programma kan aanvoelen als een extensie van geïnstitutionaliseerde zorg die zij eerder hebben ervaren in de jeugdzorg. Dit verklaart ook waarom het zelfbeeld van jongeren die niet meededen omhoog ging: toegenomen gevoel van autonomie, betere zelfperceptie en gevoel van onafhankelijkheid. Wat verder negatief was aan programma en stress veroorzaakte was: aan toelatingseisen moeten voldoen zoals GPA of verplichte meetings met staff. Note: studie is correlatieel en moet geen causaal verband getrokken worden tussen programma's en gezondheid participanten.	Niemand om lease te co-signen, waardoor moeilijker is om woning te krijgen. Vrouwen hebben een 2x zo hoge kans dan mannen om diploma te halen. Laag zelfvertrouwen en zelfbeeld. Mentale gezondheid (trauma, angst, depressie, PTSD) --> voelen zich hierdoor anders, lukt niet om dagelijkse taken uit te voeren en opdrachten voor school maken lukt al helemaal niet --> uitval. Ook toegang en bekostigen mentale gezondheidszorg is lastig. Geen steun netwerk (contact verbroken)--> moeten werken om school te betalen--> werk 1 van belangrijkste redenen om te stoppen met school. Vroege zwangerschap 71% tegenover 19% controlegroep. Zorgen voor kind waardoor HO moeilijk wordt. Marginalisatie en isolatie, nadenken over wat je wel/niet over jezelf moet vertellen. Schoolprogramma's waarbij je familieleden moet uitnodigen waren ook een bron voor angst en marginalisatie. Veel jongeren willen hun achtergrond niet delen, wat probleem vormt bij aanvragen voorzieningen. In programma's wordt volgens sommige jongeren niet altijd aan behoeften voldaan, bv financieel. Basisbehoeften wordt niet voldaan, jongeren eten minder of slaan maaltijd helemaal over, sommige zijn dakloos en sommige moeten geld lenen. Niet weten waar ze hulp kunnen krijgen.	Onvoorziene kosten: studenten gebruiken lening voor hun basisbehoeften, maar onvoorziene kosten zijn moeilijker op te vangen. Het is verder lastig om middelen te geven aan studenten die hun achtergrond niet kenbaar maken, vooral omdat informatie vaak gedeeld wordt dmv word-of-mouth campaign. Studenten willen vaak discreet blijven, dus er moet een manier zijn om anonim van middelen gebruik te kunnen maken.
	Factoren die retentie bevorderen	Campus support program administrators also need to consider the role that autonomy, self-determination, and consumer decision-making play in the structure of their respective programs. While balancing the ability to make critical decisions about life and academic choices and the promotion of independence and selfsufficiency among foster youth students can be a delicate proposition, it appears necessary if this unique student population is to fully benefit from participating in campus support programs.	Persoonlijke eigenschappen zoals doelgerichtheid, vindingrijkheid, positiviteit, resilience, hulp accepteren, gevoel van autonomie en competentie. Autonomie wordt versterkt door vervelende vroegere ervaringen (catalyst). Ondersteunend netwerk vanuit universiteit en leeftijdsgenoten, die in je succes geloven en waarbij je dingen kwijt kan. Jongeren willen om verschillende redenen meedoen aan een programma, bijvoorbeeld de verwachting dat ze geld krijgen en omdat ze graag bij een community willen horen. Washington Passport to College Promise program biedt ondersteuning specifiek gericht op deze jongeren, waardoor ze in dezelfde mate succes behalen als jongeren zonder deze achtergrond.	Grootste nadruk binnen retentieprogramma's lag op basisbehoeften (eten, wonen, kleding), waarbij eten het belangrijkste was. Eten weggooiën verminderen en discreet aanbieden op verschillende locaties. Ook programma's voor delen van eten, waarbij studenten leftovers kunnen doneren. Woning aanbieden is lastiger en vereist samenwerking met externe organisaties. Er zijn wel nood-woonplekken beschikbaar, maar alleen tijdelijk en in extreme situaties zoals acute dakloosheid of huiselijk geweld. Bij kledingbanken gaat het vooral om professionele kleding, er zijn samenwerkingen met tweedehandswinkels. Veiligheid: vooral financieel de grootste behoefte. Programma met onderliggende filosofie: we dont want a financial reason to be the reason a student leaves. Scholen hebben noodfunding onafhankelijk van staatsfund (meer flexibiliteit). Ook kleine giften (300 euro) voor bv medicatie. Belongingness: helpen bij aankomst met verhuizen, zorgt voor verbinding en is tegelijk praktische hulp. Move-in kits: schriftjes, lakens etc. Het is belangrijk vooraf te informeren waar de student welke hulp/informatie kan vinden. Ook langdurige relaties zijn belangrijk ipv slechts transactioneel. Lotgenoten groepen. Esteem: de programma's hoopten dat students learned to advocate for themselves.

Studie		Millet (2022)	Okpych & Courtney (2021)
Onderzoeksdesign	Kwantitatief/kwalitatief	Kwalitatief	Kwantitatief
	Instrument/design	Literatuurstudie en samenwerking met verschillende stakeholders	Databank gegevens verzamelen
	Type studie	Rapportage	Longitudinaal
Theoretisch raamwerk/model	Bv. hechting/veerkracht/trauma/overig	-	
Doelgroep	Leeftijd	-	Jongeren tussen 16 en 30 jaar
	Type jeugdzorgachtergrond (pleegzorg/residentieel)	Foster youth/uit huis geplaatst	Foster care
	Scholingsstatus	-	Voor, tijdens en na studie
Onderwijsvorm	Hbo/wo/internationaal vergelijkbaar	College	College
	Land onderwijsinstelling	Verenigde Staten	Verenigde Staten
Retentiestrategie	Factoren die behalen succesvolle resultaten belemmeren	Studiekosten zijn enorm gestegen sinds de inflatie, terwijl grants omlaag zijn gegaan --> grotere verantwoordelijkheid voor betalen studie bij individu en familie. Voor foster youth: verhoogde kans voedsel- en woononzekerheid. Gebrek aan informatie omtrent hoger onderwijs, aanmelding, financiële hulp en campus support programs. Programma's beperken soms aantal jongeren die gebruik kunnen maken van hun hulp, hebben zelf soms last van gelimiteerde funding of maken gebruik van restrictieve criteria voor het toewijzen van hulp. Jongeren vaak geen ondersteuningssysteem, juggle work and school en hebben financiële en woonproblemen. Niet genoeg voorbereiding zelfstandig leven. Mentale gezondheidsproblemen. Door geen compleet schooldossier vaak dingen over moeten doen en extra lessen moeten volgen. Meer mentale problemen. Woononzekerheid. Voor kinderen moeten zorgen.	Omstandigheden tijdens studie spelen grotere invloed dan omstandigheden voor studie in voorspelling behalen diploma. Redenen: ouderschap, financiële moeilijkheden, full time moeten werken. Jongeren zijn niet altijd op de hoogte van beschikbare ondersteuningsprogramma's. Mannen minder kans op behalen diploma dan vrouwen. Tegen de verwachtingen in waren dit geen voorspellers: leesvaardigheid, cijfers middelbare school, achtergrond in speciaal onderwijs, foster care placement changes, alcohol- en drugsproblematiek, mentale gezondheidsproblemen (achtergrond).
	Factoren die retentie bevorderen	Woononzekerheidondersteuning gedurende hele jaar, financiële ondersteuning vervoer, nood funding, uitbreiden voorzieningen om deze jongeren te includeren. Programma's moeten doelgericht rekening houden met het effect van opgelopen trauma's. Enkel financieel ondersteunen is niet voldoende, bv studie gratis maken, want zelfs ondanks vele funding blijft participatie laag, een meer holistische benadering is nodig. Er zijn verschillende programma's beschikbaar die pre-college kunnen zijn, maar ook on campus. Er is nog weinig bekend over wat wel/niet effectief is. Meer onderzoek is nodig. Kernelementen van deze programma's zijn: hulp bij voorbereiden transitie, veerkracht versterken, peer coaching, workshops, preventie drugsmisbruik, educational advocacy, gezonde relatievorming, werknemersvaardigheden, college readiness, leiderschap, samenwerking met universiteit. (1) positive relationships with staff are critical to keeping youth engaged in services; (2) partnerships with child welfare, juvenile justice, and other agencies are essential for expanding access, aligning resources and recruiting and connecting eligible young people with the services, relationships, and resources they need to succeed; (3) one-on-one learning opportunities, flexible scheduling, options to pause participation, and other customized support can help keep young people engaged in services when they face unexpected challenges; and (4) instead of making assumptions, it is important to let young people inform the program and identify service changes they need. (Annie E. Casey Foundation). Verder vooral financieel beleid. ETV en andere aids. Inkomen van adoptieouders en voogd niet meerekenen bij aanvragen aid. Sommige staten hebben programma waardoor ze helemaal of met minimale kosten studie kunnen volgen, wel wisselende criteria. Financiële hulp heeft goed effect en is belangrijk. Pell Grant, hoeft in tegenstelling tot studielening niet worden terugbetaald, toewijzing afhankelijk van financiële behoefte maar vrijwel alle foster youth hebben hier recht op. Maximaal 6 academische jaren. Tijdelijke pauze heeft geen effect op Pell Grant, wat fijn is. Maximaal aantal jaren kan echter zorgen dat het moeilijk wordt om diploma te halen, aangezien foster youth over algemeen langer doet over studeren. College promise programs verschillen en hangen af van het doel van de college. Willen ze alleen toegankelijkheid verbeteren, dan financiële middelen. Willen ze zowel toegankelijkheid als slagingspercentages verbeteren, dan ook studentondersteuning zoals counseling, career exploration en development, dit is vooral essentieel voor foster youth. Mooi aan dit programma is dat het niet afhankelijk is van burdensome eligibility requirements like GPA. Wel eis dat je bv financiële tekortkoming hebt etc. Access en enrollment support: helpen navigeren in hoger onderwijs. Zomerprogramma's om kennis te maken met campus en beschikbare ondersteuning, helpt bij verwachtingen en omgaan met impostor syndroom dat eerstejaars foster youth vaak heeft. Peer mentors. Toegang tot computer voor aanmelding, niet alle foster youth heeft dit thuis namelijk. Fysieke ruimte: safe havens op de campus. Biedt mogelijkheid om relaties te ontwikkelen met ondersteunende staff. ook fysieke plekken waar je heen kan voor ondersteuning en assistentie, beschikbaar voor iedereen zodat schaamte gevoel voorkomen wordt. Maar, een een ruimte waar foster youth kan samenkomen op campus biedt een gevoel van veiligheid, welcoming en belonging. Dedicated academic advising: studieadviseur die gespecialiseerd is in deze doelgroep, waardoor foster youth niet steeds opnieuw verhaal hoeft te vertellen wat stigmatiserend kan zijn. Academische ondersteuning: studenten moeten in juiste klas worden geplaatst, niet geforceerd jaren overdoen of extra lessen moeten volgen omdat dossier niet volledig op orde was door verleden met veel schoolonderbrekingen. Door verplicht over te moeten doen worden ze niet intellectueel en academisch uitgedaagd. Oplossing: gerichte academische ondersteuning, supplementele instructie, flexibel rooster, toegankelijk studiemateriaal. Transfer support: hulp bij overgang community college naar 4 year university, goede overdracht. Financial support: het hangt nog erg af van waar je woont of je financiële ondersteuning krijgt, en vaak is het niet volledig. Beleidsmakers moeten zorgen dat er meer geld beschikbaar komt waarbij rekening wordt gehouden met de minimale grens van levensonderhoud. Financiële ondersteuning moet gegarandeerd zijn. Training staff: trauma-informed, healing-centered professional development. Om hertraumatisering studenten te voorkomen. Maar niet te veel richten op deficits, daarom healing model. gericht op krachten. Focus persoonlijke, sociale en emotionele ondersteuning: omgaan met geld, food service, gezondheidszorg vanuit uni beschikbaar met zo min mogelijk restricties (dus voldoende open zijn, medicaid accepteren, geen studenten weigeren met verslavingsverleden, kan het gratis worden aangeboden). ook student psychologen moeten voor foster youth langer aangeboden worden (meer afspraken mogelijk of zelf helemaal geen limiet). Helpt bij relatievorming, verminderd financiële last en maakt het meer toegankelijk. Housing support: gegarandeerd woning beschikbaar gedurende hele jaar. Voor nonresidentieel college mogelijk samenwerking met woningbouw mogelijk. Kinderopvang en plekje reserveren, is op campus. Flexibele openingstijden want soms moet in weekend of avond gewerkt of gestudeerd worden. Wanneer niet op campus beschikbaar, samenwerking buiten campus. Colleges moeten restricties op brengen van kind naar campus wegnemen, student ouders moeten niet gestraft worden om zowel ouder als student proberen te zijn. Soms is het nou eenmaal zo dat kinderopvang opeens niet beschikbaar is. Samenwerking lokale gemeenschap: wanneer uni zelf iets niet kan aanbieden.	Financiële steun, 5000\$ per jaar voor een maximum van 5 jaar om studie te bekostigen (EVT). Ondersteuningsprogramma's die academische, financiële sociale emotionele en logistische ondersteuning bieden --> bedoeld voor studenten met trauma, maar kunnen ook geschikt zijn voor foster care youth. Effectiviteit moet nog onderzocht worden. Toegankelijkheid moet verhoogd worden. Instituties die meer geld besteden aan ondersteuning van studenten zorgen voor betere retentie. Opnieuw wordt financiële steun benadrukt. Belangrijk dat er ook vooraf hulp is bij kiezen uni, zodat ze op een plek komen die goed bij hen past. Sociale steun.

Studie		Okpych & Gray (2021)	Okumu (2014)	Salazar et al. (2016)	Toms et al. (2022)
Onderzoeksdesign	Kwantitatief/kwalitatief	Kwantitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwantitatief
	Instrument/design	FC-connects --> instrument om sociaal netwerk in kaart te brengen, via online survey. En de Experiences in Close Relationships Scale (ECR) om vermijdende hechting te meten.	In-depth personal interviews	Online survey, kwalitatieve inhoudsanalyse	Survey
Theoretisch raamwerk/model	Type studie Bv. hechting/veerkracht/trauma/overig	Cross-sectioneel Social capital theory en hechting	Exploratief onderzoek Meaning Making (hoe een individu een identiteit en doel ontwikkeld)	Exploratief Resilience en sociaal kapitaal	Exploratief Hechtingstheorie
Doelgroep	Leeftijd	-	18-21	20-37	18+
	Type jeugdzorgachtergrond (pleegzorg/residentieel)	Foster care	Foster youth	Foster care	Pleegzorg en 'ward of the court'
	Scholingsstatus	Eerstejaars	Studerend (jaar 1 en 2)	Afgestudeerd	Studerend
Onderwijsvorm	Hbo/wo/internationaal vergelijkbaar	University	University/college	College	University
	Land onderwijsinstelling	Verenigde Staten	Verenigde Staten	Verenigde Staten	Verenigde Staten
Retentiestrategie	Factoren die behalen succesvolle resultaten belemmeren	Veel jongeren met een jeugdzorgachtergrond die trauma en verbroken relaties hebben meegemaakt laten tekenen van vermijdende hechting zien, wat in verband gebracht kan worden met een verminderde kans op het afmaken van een studie, wat gedeeltelijk gemedieerd kan worden door sociaal kapitaal. 1 op de 3 jongeren waren geïsoleerd, zowel niet nomineren als genomineerd zijn door peers.	Eerst gevoel van isolatie en alleen, maar werd gebalanceerd met toegenomen zelfbeeld en optimisme over nieuwe start. Stigma en verkeerd beeld rondom foster youth, delen identiteit? Emotionele problemen. Je moet alles zelf uitzoeken. Uitsluiting gevoel, uni policy is gebaseerd op dat je familie meebrengt (dads weekend, moms weekend, sibs weekend). Specifiek aan residential campus is dat tijdens vakanties iedereen naar familie gaat, en jij blijft alleen achter met gevoel dat het niemand wat interesseert. Moeilijker aansluiting vinden omdat je zulke verschillende ervaringen hebt. Docenten verlagen hun verwachtingen. Anderen hebben heel negatief beeld over foster care. Alsof je altijd mishandeld bent, terwijl er enorm veel verschillen zijn. Daarom verborgen houden. Transitie kan moeilijk zijn, gepaard met emotionele problemen. Ze hebben niet altijd vaardigheden om met deze grotere verandering om te gaan. Residentieel die sluit tijdens vakanties.	Negatief zelfbeeld, bang om te falen en nergens op terug te kunnen vallen of bang voor siblings die ze moesten achterlaten. Willen niet als last worden gezien dus daarom niet om hulp vragen. Bang zijn dat in nieuwe schooljaar funding niet verlengd wordt. Geen geld studiemateriaal of uitjes met vrienden. Studievaardigheden missen door vele schooltransities. Schoolomgeving bekrachtigd dat door een mentaliteit van 'weeding out' ipv ondersteuning. Psychische klachten. Bang voor stigma, 'foster care closet'. Woning vinden zonder co signer. Te weinig ondersteuningsprogramma's beschikbaar specifiek voor foster youth.	Financiële behoefte ligt het hoogst. Meer dan helft participanten heeft basisbehoeften niet vervuld. (eten/medisch/kleding/transportatie). Verder voelen ze zich niet voldoende voorbereid voor zelfstandig leven (bv hoe te koken, wassen of een appartement te vinden). Ook meerderheid woonproblemen, vooral during breaks. Academische behoeften: schoolspullen zoals laptop maar ook informatiebehoefte, waar kan je counseling en disability services vinden?
	Factoren die retentie bevorderen	Bonding capital = met familie, peers en thuisgemeenschap, helps individuals to 'get by'. Biedt emotionele en praktische ondersteuning, instill pro-education values en versterkt resilience en determination. Bridging capital = to "get ahead". Helpt om te navigeren in college, culturele gids, helpt om in nieuwe kirkels te komen en gebruiken hun invloed om de student te helpen. Kunnen helpen bij course material, voorbereiden tentamens, logistieke gedeelte van college zoals invullen formulier. Gemiddeld genomen hebben deze jongeren minder bridging capital dan bonding capital. Belangrijk dat er vanaf start studie iemand aanwezig is om ze te helpen, dat verder gaat dan off-on contact, omdat vertrouwen opgebouwd moet worden en ze gedurende kritieke eerste jaar mogelijk hulp nodig blijven hebben. Een mentor die zelf ervaring heeft met foster care of hierin getraind is faciliteert vertrouwen, self-disclosure en emotionele verbondenheid, jongeren geven aan zich close te voelen hiermee in het CPS programma. Buiten deze CPS mentoren hebben ze vrijwel niemand voor bridging capital. CPS mentor kan zowel bridging als bonding bieden: This multiplexity – a combination of solid guidance, needed resources, and trustworthy emotional connection and validation – may be precisely what students with foster care backgrounds, and other student groups that feel on the margins on college campuses, most deeply need from a student support program.	Toch veel jongeren zijn ook positief: het is een nieuwe start. Naar de universiteit gaan is goed voor je zelfbeeld, je kan het wel. Gebrek aan steun zorgt wel dat ze snel leren op zichzelf te vertrouwen. College geeft ook een gevoel van vrijheid i.t.t. de rigide structuur die er in foster care was. Je kan je eigen beslissingen maken. Reclaiming identity: je kan worden wat je wil en je hoeft je niet te beperken tot de stigma's die er bestaan. Geloven in jezelf. Reframing experience. Specifiek beleid vanuit uni: interim housing, dus woonplek buiten collegeweken voor jongeren met jeugdzorgachtergrond, je bent dan niet alleen, je hebt een slaapplek en je hebt eten. Coaches/staff vanuit uni wordt gewaardeerd, mensen die je echt willen helpen. Zowel financieel, emotioneel, educatief, praktisch (shopping). Luisteren. Veel jongeren hebben ook op uni geleerd dat het ok is om hulp te vragen. Mentorprogramma. Tijdens familieweekenden alternatief bieden aan foster youth. Specifieke sessies tijdens welcome weeks en periodieke gatherings om een community op te bouwen. Formeel mentorprogramma tussen studenten onderling of met staff met foster care ervaring. Om populatie te identificeren moet bevestigd worden op aanmeldformulier. Hulp bij aanmelding. Contact tussen uni en case manager foster care voor start om te kijken hoe je goed kan voorbereiden.	Positief blijven. Anderen bewijzen dat je het wel kan. Normaal willen voelen. Eigenwijs zijn. Angst om te falen en perfectionisme. Rolmodel zijn jongere siblings. Connecties staff maar ook vroegere foster staff. Peer support. Financiële ondersteuning. Vaardigheden zelfstandig leven. Mentorprogramma met iemand gespecialiseerd, foster youth via formulier identificeren, hulp die anderen van familie krijgen zoals verhuizen, samenwerking goedkoper studiemateriaal of kunnen lenen, peer support groepen.	Onderwijsinstellingen moeten van tevoren deze jongeren identificeren. Niet alle jongeren hebben dezelfde ondersteuning nodig, er moet een 'menu' van voorzieningen beschikbaar zijn. Medewerkers moeten geschoold worden hoe om te gaan met deze doelgroep. Universiteiten moeten samenwerken met maatschappelijke instanties. Programma's gericht op vormen van foster youth community (bv samen feestdagen vieren). De jongeren moeten op de hoogte gebracht worden van beschikbare voorzieningen. Geen deficit mindset gebruiken.

Studie		Unrau (2011)	Wilson et al. (2019)	Zeira et al. (2021)
Onderzoeksdesign	Kwantitatief/kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwantitatief
	Instrument	-	Interviews en beleidsanalyse	Matching + multivariate analyse over gegevens uit administratieve nationale databank
	Type studie	Beschrijvend onderzoek	Cross-sectioneel	Cohortstudie
Theoretisch raamwerk/model	Bv. hechting/veerkracht/trauma/overig	-	Ervaringsdeskundigheid	-
Doelgroep	Leeftijd	Jongeren	Jongeren	Geboortjaar 1982-1997
	Type jeugdzorgachtergrond (pleegzorg/residentieel)	Foster youth	Out-of-home care (pleegzorg/residentieel)	Residentieel (youth villages)
	Scholingsstatus	-	Studerend	Studerend
Onderwijsvorm	Hbo/wo/internationaal vergelijkbaar	University	University	Higher education
	Land onderwijsinstelling	Verenigde Staten	Australië	Israël
Retentiestrategie	Factoren die behalen succesvolle resultaten belemmeren	Gebrek aan basisvoorzieningen zoals een rijbewijs, geld, huishoudbenodigdheden, iemand voor co-signing lease voor huis. Problemen in gezin, zorgen voor siblings die nog in foster care zitten, overlijden familie, omgaan met mentale problemen, verwaarloosd gebit, chronische aandoeningen, zorgverzekering afsluiten.	Een risico is dat het programma als 'de enemy' gezien kon worden, veel jongeren hebben meegemaakt dat normaal gedrag werd gemedicaliseerd/gecriminaliseerd (politie wordt erg snel gebeld). Jongeren bang dat ze strafblad hebben en geen VOG krijgen. Veel jongeren hebben te maken gehad met een vervelende jeugd, dit dragen zij met zich mee, gespecialiseerde hulp nodig om ze te ondersteunen. Lage verwachtingen: jij kan dit toch niet, zoek maar een andere studie. Ook verhaal van iemand die wel uiteindelijk het toelatingsexamen had gedaan en een beurs gekregen, maar alsnog niet kon gaan omdat ze toen moest verhuizen naar een ander pleeggezin. Verder valt seniorjaar vaak samen met 18 worden en geen zorgverlaten, veel druk tegelijk.	Minder goede diploma's waardoor aanmelding op HE minder aantrekkelijk is en soms zelfs niet mogelijk. Melden zich vaker aan op HE met minder toelatingseisen en vaker op docentopleidingen. Mogelijk doordat hier ook minder toelatingseisen zijn en je er wel een goed diploma voor krijgt. Omdat docentopleiding als 'vrouwelijk' wordt gezien melden zich meer vrouwen hiervoor aan.
	Factoren die retentie bevorderen	Specifieke strategieën om deze jongeren te helpen. Dossierinformatie wordt niet gedeeld met uni medewerkers, ze kunnen dus echt beginnen aan een nieuwe start.. Studenten ontvangen een scholarship die gecombineerd met andere funds genoeg is om te studeren met minimale lening. Coaching model. Elke student krijg een getrainde coach toegewezen (professionele master student met foster care ervaring), contact via texting, mails, face to face, bellen. Gepersonaliseerde ondersteuning. Coaches zijn 24 uur bereikbaar via telefoon, en studenten leren hoe ze deze kunnen bereiken bij noodgevallen of hoe ze een afspraak kunnen plannen wanneer geen noodgeval. Er is ook staff van de universiteit zelf die kan helpen met bv medicaid en foodstamps en daycare. Eerste resultaten zijn positief. Studenten vinden fijn in community te zitten met andere former foster youth. Staff kent iedereen bij naam en studenten kunnen altijd langskomen. Geeft gevoel van vertrouwen/zekerheid. Community vult de family privilege gap en biedt meer mogelijkheden om thuis te voelen op de campus. Verder is er een officiële studentenvereniging genaamd Foster Youth and Higher Education: geven een stem aan de problematiek en zij hebben contact met uni.	In het project werd een gespecialiseerde (ervaringsdeskundige?) sociale werker/coördinator aangewezen om de studenten te ondersteunen, de meerwaarde is dat diegene hun situatie begreep. Het is ook belangrijk dat het programma aandacht heeft voor financiële behoeften en de cultuur van lage verwachtingen. De rol van de coördinator was het recruter en blijven ondersteunen van studenten. Daarnaast uitreiken naar middelbare scholen en advocacy bij beleidsmakers. Aanmeldformulier school moet vraag krijgen over jeugdzorgachtergrond om beter te kunnen identificeren. Enerzijds om hulp te kunnen bieden, anderzijds zodat er meer data beschikbaar komt voor onderzoek waardoor dat weer invloed heeft op beleid. Belangrijk om ervaringsdeskundigen te blijven betrekken. Financiële ondersteuning aanbevelingen: weghalen of verminderen van collegegeld. De beschikbaarheid van een klein aantal woningen gereserveerd voor deze jongeren, beschikbaarheid beurzen, zonder leeftijdsgrens.	Normatieve gezinsachtergrond verhoogd kans op succesvolle resultaten in het onderwijs. (ouders getrouwd, geen crimineel verleden ouders). Dit soort gezinnen leggen mogelijk meer nadruk op dat het belangrijk is diploma te halen. Kwaliteit diploma verhogen. Binnen de jeugdzorg programma's aanbieden die jongeren aanmoedigen deel te nemen aan HE. Ondersteuning bij transitie naar HE.

